

PASVALIO RAJONO SAVIVALDYBĖS KONTROLĖS IR AUDITO TARNYBA

PASVALIO RAJONO SAVIVALDYBĖS 2008 METŲ BIUDŽETO ĮVYKDYMO AUDITO ATASKAITA

2009-04-24 Nr. A-13

Pasvalys

I. SANTRAUKA

Pasvalio rajono savivaldybės tarybos patvirtintas (su patikslinimais) 2008 metų Savivaldybės biudžetas:

- 79554,0 tūkst. Lt pajamų ir 1045,3 tūkst. Lt 2007 metų lėšų likučių, nukreiptų 2008 metų išlaidoms padengti, iš viso 80599,3 tūkst. Lt.

- 80599,3 tūkst. Lt. išlaidų, iš jų: išlaidoms – 70336,2 tūkst. Lt, iš jų darbo užmokesčiui – 43195,3 tūkst. Lt; turtui įsigyti – 10260,3 tūkst. Lt; kitoms savivaldybėms perduodamos mokinio krepšelio lėšos – 2,8 tūkst. Lt.

Faktiškai 2008 metais į Savivaldybės biudžetą gauta 77402,0 tūkst. Lt pajamų ir padaryta 76685,9 tūkst. Lt išlaidų. Savivaldybės biudžeto pajamų užduotis įvykdyta 97,3 proc., išlaidų – 95,1 proc.

II. IŽANGA

Auditas atliktas Pasvalio rajono savivaldybės kontrolieriaus 2009 m. sausio 19 d. pavedimu Nr. PA-1. Auditą atliko savivaldybės kontrolierė Rima Juodokienė ir vyriausiosios specialistės Ilma Paliukėnaitė bei Jolita Dobkevičienė. Audito grupės vadovė – Rima Juodokienė.

III. AUDITO UŽDUOTIS

Audituojamas subjektas – Pasvalio rajono savivaldybės biudžetas, kurį administruoja Pasvalio rajono savivaldybės administracija (juridinio asmens kodas 188753657). Adresas – Vytauto Didžiojo a. 1, Pasvalys.

Audito tikslas – įvertinti aukščiausio lygio finansų valdymo vidaus kontrolę, 2008 metų Savivaldybės biudžeto sudarymą, administravimą ir vykdymą ir pareikšti nepriklausomą nuomonę dėl 2008 metų finansinės atskaitomybės ir kitų ataskaitų tikrumo ir teisingumo.

Be to, atliekant 2008 metų Savivaldybės biudžeto vykdymo analizę, buvo vertinta:

- 2008 metų Savivaldybės biudžeto sudarymo, tvirtinimo, keitimo atitikimas teisės aktų reikalavimams;
- finansų vidaus kontrolės priemonės, susijusios su Savivaldybės biudžeto formavimu ir administravimu;
- vietinių rinkliavų reglamentavimas ir surinkimas;
- pajamų iš baudų ir konfiskacijos surinkimas;
- Savivaldybės administracijos direktoriaus rezervo sudarymo ir panaudojimo 2008 metais teisingumas;
- nuomos mokesčio už valstybinę žemę surinkimo ir apskaitos teisingumas.

Ši ataskaita yra sudėtinė dalis išvados, teikiamos Pasvalio rajono savivaldybės tarybai dėl 2008 metų biudžeto įvykdymo apyskaitos.

Ataskaitoje pateikti tik audituotose srityse nustatyti faktai, o nuomonė apie 2008 metų Savivaldybės biudžeto įvykdymo apyskaitą bus pateikta Pasvalio rajono savivaldybės tarybai atskiroje išvadoje.

Savivaldybės administracijos direktoriumi audituojamu laikotarpiu dirbo Rimantas Užutas, Finansų skyriaus vedėja - Dalė Petrėnienė.

IV. AUDITO ATLIKIMO TVARKA IR AUDITUOTOS SRITYS

Auditas buvo suplanuotas ir atliktas vadovaujantis Valstybinio audito reikalavimais.

Auditui atlikti ir išvadai parengti Savivaldybės administracija Kontrolės ir audito tarnybai pateikė 2008 metų biudžeto įvykdymo finansinės atskaitomybės ataskaitas:

- Savivaldybės biudžeto įvykdymo 2008–12–31 ataskaita, forma Nr. 1-sav.;
- Savivaldybės biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2008–12–31 ataskaita, forma Nr.2-sav.;
- Savivaldybių skolinių išsipareigojimų ir suteiktų garantijų bei paskolų 2008–12–31 ataskaita, forma Nr. 3-sav.;

- Ilgalaikių paskolų panaudojimo 2008–12–31 ataskaita, forma Nr. 4-sav.;
- Debetinio ir kreditinio įsiskolinimo 2008–12–31 ataskaita, forma Nr. 6;
- Valstybės lėšų, skirtų kapitalo investicijoms finansuoti, panaudojimo pagal asignavimų valdytojus ir investicijų projektus 2008–12–31 ataskaita, forma Nr. B-11;
- Savivaldybės biudžeto išlaidų mokinio krepšeliui finansuoti įvykdymo 2008–12–31 ataskaita, forma Nr. B-13;
- Savivaldybės biudžeto išlaidų plano valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti 2008–12–31 ataskaita, forma Nr. B-14;
- Savivaldybės biudžeto išlaidų valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti įvykdymo 2008–12–31 ataskaita, forma Nr. B-15.

Kontrolės ir audito tarnyba, siekdama nustatyti, ar asignavimų valdytojų pateiktose biudžeto išlaidų sąmatų įvykdymo ataskaitose nėra reikšmingų informacijos iškraipymų bei įvertinti savivaldybės biudžeto asignavimų panaudojimą, kitus Savivaldybės administracijos tvarkomus duomenis, 2008–2009 metais atliko¹:

1. Joniškėlio apylinkių seniūnijos finansinį auditą;
2. Joniškėlio miesto seniūnijos finansinį auditą;
3. Saločių seniūnijos finansinį auditą;
4. Vaškų seniūnijos finansinį auditą;
5. Pumpėnų seniūnijos finansinį auditą;
6. Namišių seniūnijos finansinį auditą;
7. Joniškėlio Gabrielės Petkevičaitės-Bitės vidurinės mokyklos finansinį auditą;
8. Pumpėnų vidurinės mokyklos finansinį auditą;
9. Pušaloto pagrindinės mokyklos finansinį auditą;
10. Žilpamūšio pagrindinės mokyklos finansinį auditą;
11. Pasvalio jaunimo ir suaugusiųjų mokymo centro finansinį auditą;
12. Vaškų vidurinės mokyklos finansinį auditą;
13. UAB „Pasvalio krepšinio klubas“ skirtų Savivaldybės biudžeto asignavimų panaudojimo patikrinimą.

Audito metu didžiausias dėmesys buvo skiriamas 2008 metų Savivaldybės biudžeto sudarymo teisingumui ir teisėtumui, pajamų ir išlaidų užduoties įvykdymo analizei, finansinės atskaitomybės teisingumui. Siekiant įvertinti vidaus kontrolės procedūrų efektyvumą, buvo vertinta vidaus kontrolės aplinka apklausų būdu, kontrolės testais.

¹ Atliktų auditų ataskaitos ir išvados publikuojamos Savivaldybės interneto puslapyje www.pasvalys.lt

Vertinant Savivaldybės biudžeto sudarymo, tvirtinimo, tikslinimo apskaitos procedūras ir kontrolės priemones, įvertinta:

- Savivaldybės institucijų patvirtintų taisyklių, tvarkų, reglamentų ir kitų dokumentų biudžeto sudarymo, keitimo, vykdymo, apskaitos klausimais, numatytų įstatymais ir poįstatyminiais teisės aktais, laikymasis;
- pareigų atskyrimas;
- Savivaldybės biudžeto projekto rengimas ir svarstymas;
- asignavimų perdavimo procedūros.

V. SAVIVALDYBĖS BIUDŽETO RENGIMAS, PATVIRTINIMAS, TIKSLINIMAS

Teisinis reglamentavimas

Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo (Žin., 1990, Nr. 24-596; 2004, Nr. 4-47) 26 straipsnio 1 ir 4 dalimis, 27 straipsnio 3, 4 dalimis bei *tuo metu galiojusio* Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo (Žin., 1994, Nr. 55-1049; 2000, Nr. 91-2832; 2003, Nr. 17-704) 17 straipsnio 12 punktu, šio įstatymo 29 straipsnio 5 dalies 5 punktu ir 37 straipsniu įtvirtintas Savivaldybės biudžeto sudarymo, tvirtinimo ir jo vykdymo funkcijų atskyrimo principas. Savivaldybės biudžeto sudarymo ir vykdymo srityje atstovaujamajai institucijai – Savivaldybės tarybai - įstatymų numatytos šios funkcijos: patvirtinti (tikslinti) Savivaldybės biudžetą; tvirtinti Savivaldybės socialines, ekonomines ir kitas programas; nustatyti Savivaldybės biudžeto asignavimų administravimo tvarką; nustatyti Savivaldybės administracijos direktoriaus rezervo dydį ir jo panaudojimo taisykles ir kitas tvarkas.

Biudžeto sandaros įstatymo 26 straipsnio 1 dalimi nustatyta, kad Savivaldybės biudžeto projektą rengia savivaldybės vykdomoji institucija, remdamasi Biudžeto sandaros įstatymu, kitais įstatymais, Seimo patvirtintais savivaldybių biudžetų finansiniais rodikliais, Vyriausybės patvirtinta biudžetų sudarymo ir vykdymo tvarka, valstybinės statistikos duomenimis, socialinėmis ir ekonominėmis programomis, taip pat Savivaldybės biudžeto asignavimų valdytojų programomis ir jų sąmatų projektais.

Vietos savivaldos įstatymo 37 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad Savivaldybės biudžeto sudarymo pagrindas yra Savivaldybės tarybos patvirtintos socialinės, ekonominės ir kitokios programos bei Savivaldybės funkcijoms įgyvendinti reikalingų lėšų skaičiavimai.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 15 d. nutarimu Nr. 751 patvirtintų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių (Žin., 2004, Nr. 96-3531) 32 punktu, savivaldybėms rekomenduojama sudarant savivaldybių biudžetus taikyti strateginio planavimo ir biudžeto sudarymo pagal programas principus, nustatytus

Strateginio planavimo metodikoje, atitinkamai papildytus pagal savo poreikius, o 37 punktu Savivaldybės administracijos direktorius įpareigotas parengtą Savivaldybės biudžeto projektą teikti Savivaldybės tarybai. Savivaldybės taryba svarsto biudžeto projektą atsižvelgdama į savivaldybės vykdomosios institucijos pranešimus, Savivaldybės tarybos komitetų pasiūlymus ir išvadas.

Biudžeto sandaros įstatymo 26 straipsnio 2 dalimi nustatyta, kad Savivaldybės vykdomoji institucija parengtą biudžeto projektą teikia Savivaldybės tarybai Savivaldybės tarybos reglamento nustatyta tvarka. To paties įstatymo 26 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad savivaldybės biudžetą tvirtina Savivaldybės taryba. Sprendime nurodoma: bendra pajamų suma ir jų paskirstymas pagal pajamų rūšis; bendra asignavimų suma ir jų paskirstymas biudžetinėms įstaigoms ar savivaldybių administracijos padaliniais programoms vykdyti.

Vietos savivaldos įstatymo 29 straipsnio 5 dalies 5 punktas Savivaldybės vykdomajai institucijai - administracijos direktoriui - nustatė pareigą administruoti Savivaldybės biudžeto asignavimus, organizuoti Savivaldybės biudžeto vykdymą ir atsakomybę už Savivaldybės ūkinę bei finansinę veiklą.

Biudžeto sandaros įstatymo 23 straipsniu nustatyta, kad Savivaldybės biudžeto asignavimai gali būti naudojami Vietos savivaldos įstatymui ir kitiems įstatymams įgyvendinti vykdant Savivaldybės biudžeto asignavimų valdytojų patvirtintas programas.

Biudžeto sandaros įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad Savivaldybių biudžetų asignavimų valdytojai yra savivaldybių biudžetinių įstaigų ar savivaldybių administracijos padalinių, nurodytų savivaldybės tarybos patvirtintame savivaldybės biudžete, vadovai.

Biudžeto sandaros įstatymo 11 straipsniu įtvirtintas informacijos apie biudžetą viešumo principas. Informacija apie biudžeto sudarymą, priėmimą, vykdymą, vertinimą, kontrolę turi būti aiški ir vieša, išskyrus informaciją, kuri įstatymų nustatyta tvarka yra valstybės paslaptis. Informaciją apie patvirtintus savivaldybių biudžetus, jų vykdymą savivaldybės administracijos direktorius privalo skelbti vietinėse informavimo priemonėse.

Tinkamai įgyvendinant šias nuostatas, turi būti užtikrintas atviras, aiškus biudžeto procesas. Siekiant užtikrinti skaidrų ir į visuomenę bei jos problemas nukreiptą biudžeto sudarymą, didinti pasitikėjimą Savivaldybės tarybos ir kitų institucijų veikla, turi būti sudarytos sąlygos viešam biudžeto valdymo procesui įgyvendinti. Ypatingas dėmesys turi būti skiriamas biudžeto planavimo ir tvirtinimo etapams. Visuomenės (rajo gyventojų, nevyriausybinių organizacijų ir kt.) įtraukimas į Savivaldybės finansinių išteklių valdymo procesą yra viena iš svarbiausių efektyvaus valdymo sąlygų. Su biudžeto procesu susijusi informacija turi būti pateikiama visuomenei patogia ir visiems prieinama forma.

Vietos savivaldos įstatymo 37 straipsnio 4 dalyje nustatyta pareiga savivaldybėms sudaryti sąlygas gyventojams *savivaldybės tarybos veiklos reglamento nustatyta tvarka* svarstyti biudžeto projektą. Savivaldybės tarybos 2007 m. birželio 6 d. sprendimu Nr. T1-57 patvirtintame Pasvalio

rajo savivaldybės tarybos veiklos reglamente nenustatyta tvarka, kaip rajono gyventojai gali susipažinti su Savivaldybės biudžeto projektu, jį svarstyti, teikti pasiūlymus ir pastabas.

Savivaldybės administracijos direktoriaus 2004 m. liepos 29 d. įsakymu Nr. DV-388 patvirtintų Pasvalio rajono savivaldybės administracijos Finansų skyriaus veiklos nuostatų 4 punktu nustatyta Finansų skyriaus paskirtis - formuoti Pasvalio rajono savivaldybės biudžetą, vykdyti pajamų ir išlaidų apskaitą, analizuoti savivaldybės biudžeto vykdymą, finansuoti asignavimų valdytojus, numatytais terminais iš asignavimų valdytojų priimti ir tikrinti finansinę atskaitomybę, sudaryti periodines ir metinę finansines ataskaitas ir nustatytais terminais pateikti Finansų ministerijai. Nuostatų 8 punktu nustatyti pagrindiniai skyriaus uždaviniai:

- užtikrinti teisės aktų, reglamentuojančių Savivaldybės biudžeto finansus, įgyvendinimą Pasvalio rajono savivaldybėje;

- valdyti Savivaldybės biudžete esančius pinigų išteklius ir Savivaldybės skolą;

- užtikrinti efektyvų Savivaldybės biudžeto lėšų naudojimą;

- pagal Finansų ministerijos metodinius nurodymus sudaryti finansinę atskaitomybę.

Savivaldybės taryba 2007 m. lapkričio 28 d. sprendimu Nr. T1-205 patvirtino Pasvalio rajono savivaldybės biudžeto sudarymo, vykdymo, biudžeto asignavimų administravimo ir atskaitomybės taisykles.

Savivaldybės administracijos direktoriaus rezervo sudarymo ir naudojimo taisyklės, patvirtintos Savivaldybės tarybos 2004 m. vasario 25 d. sprendimu Nr. T1-88, buvo pakeistos 2008 m. vasario 6 d. sprendimu Nr. T1-30.

Audito metu nustatyti faktai

Strateginis planavimas – sistema, užtikrinanti viso strateginio valdymo proceso, kurio metu nustatomos veiklos kryptys ir būdai, kaip efektyviausiai panaudoti turimus ir planuojamus gauti finansinius, materialinius ir darbo išteklius misijai vykdyti, numatytiems tikslams pasiekti, realizavimą, taip pat veiklos stebėsena ir atsiskaitymas už rezultatus.

Pastebėjimas. 2005 m. sausio 19 d. Savivaldybės taryba sprendimu Nr. T1-12 patvirtino Pasvalio rajono plėtros iki 2014 m. strateginį planą, kuriuo nustatytos viso rajono valdymo proceso veiklos kryptys ir būdai. Tai ilgalaikė rajono raidos strategija. Strateginio planavimo sistemos vidutinės (3–5 metų) trukmės strateginio planavimo dokumentai rajone neparengti.

Strateginio planavimo metodikos (Žin., 2002, Nr. 57-2312; 2007, Nr. 23-879) 9 punktu nustatyta, kad kasmetinis biudžeto planavimo procesas prasideda prioritetų nustatymu. Prioritetai turėtų nurodyti, kuria kryptimi ir kaip reikia planuoti įstaigų veiklą.

Pastebėjimas. Savivaldybės taryboje prioritetai 2008 metams nenustatyti.

Strateginio planavimo metodika reglamentuoja, jog programos rengiamos strateginiams tikslams įgyvendinti. Programa - strateginio veiklos plano dalis, kurioje turi būti nustatyti programos tikslai, uždaviniai, priemonės (projektai), vertinimo kriterijai ir numatomi asignavimai. Programos tikslai turi būti aiškūs ir nustatyti rezultatą, kurį norima pasiekti per tam tikrą laikotarpį.

Savivaldybės tarybos 2008 m. vasario 6 d. sprendimu Nr. T1-4 patvirtintos devynios Pasvalio rajono savivaldybės 2008 metais numatomos vykdyti programos ir jų aprašymai, kurių pagrindu buvo formuojamas 2008 metų Savivaldybės biudžetas.

Pastebėjimas. Susipažinę su patvirtintomis programomis manome, kad programų tikslai ne visais atvejais formuluojami tinkamai; dalis programų tikslų nukreipti į teisės aktais institucijoms ir įstaigoms pavestas vykdyti funkcijas, o ne į rezultatus (02, 03, 06 programos); formuluojami pernelyg platūs ir neapibrėžti programos tikslai, dėl ko būtų sudėtinga vertinti bendrą programos rezultatą, stebėti jos poveikį. Keturios patvirtintos programos (01; 02; 03; 04) vykdomos kelių asignavimų valdytojų, todėl yra rizika, kad gali iškilti šių programų koordinavimo, įgyvendinimo ir finansavimo problemų.

Strateginio planavimo metodika programos priemonę apibrėžia kaip užsibrėžto uždavinio įgyvendinimo būdą ir veiksmus, kuriems naudojami žmogiškieji, finansiniai ir materialiniai ištekliai. Programos vertinimo kriterijai turi būti grindžiami programų tikslais ir uždaviniais, būti realūs, teisingi, aiškūs, nesudėtingi, leisti daryti palyginimus, vertinti sąnaudas, darbo krūvį, rezultatus ir naudą, būti palyginami laiko atžvilgiu.

Vertinti viešojo juridinio asmens strateginių arba kitų veiklos planų, programų vykdymą bei valstybės ir savivaldybės turto naudojimą ekonomiškumo, efektyvumo ir rezultatyvumo požiūriais – vienas iš pagrindinių vidaus audito uždavinių². Todėl biudžeto asignavimų valdytojų ir jiems pavaldžių biudžetinių įstaigų ir kitų subjektų programų vykdymą vertina vidaus audito tarnybos, vadovaudamosi Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymu³.

Pastebėjimas. Savivaldybės tarybos patvirtintose programose nenumatytos priemonės kiekvienam iškeltam uždaviniui įgyvendinti; nesuformuluoti programų ir jų uždavinių vykdymo vertinimo kriterijai; programoje nenurodyti numatomi asignavimai kiekvienos programos įgyvendinimui. Dėl paminėtų patvirtintų programų trūkumų, mes negalime pritaikyti audito procedūrų ir įvertinti programų įgyvendinimo rezultatų bei pasisakyti dėl Savivaldybės biudžeto lėšų skyrimo ir panaudojimo ekonomiškumo, efektyvumo ir rezultatyvumo.

2008 metų Savivaldybės biudžeto projektą rengė Savivaldybės administracijos Finansų skyrius.

² Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo 5 straipsnio 2 dalies 4 punktas (Žin., 2002, Nr. 123-5540; 2007, Nr. 110-4489).

Pastebėjimas. Biudžeto projektas viešam rajono gyventojų svarstymui nebuvo paskelbtas spaudoje. Pasvalio rajono laikraštyje „Darbas“ buvo publikuotas informacinis straipsnis apie parengtą biudžeto projektą, o pats biudžeto projektas buvo skelbiamas tik Savivaldybės interneto svetainėje, tačiau tai neužtikrina galimybės kiekvienam rajono gyventojui susipažinti su biudžeto projektu dėl ribotos galimybės naudotis internetu.

Vadovaudamasi Vietos savivaldos įstatymo 17 straipsnio 12 punktu ir Biudžeto sandaros įstatymo 26 straipsnio 4 dalimi, Savivaldybės taryba 2008 m. vasario 6 d. sprendimu Nr. T1-5 patvirtino Pasvalio rajono savivaldybės 2008 metų biudžetą. Jame patvirtinta: **78448,5 tūkst. Lt** pajamų, iš jų: 36644,1 tūkst. Lt specialioji tikslinė dotacija, 1784,4 tūkst. Lt specialiųjų programų lėšos ir **1045,3 tūkst. Lt** praėjusių metų likučiai, iš jų: 112,0 tūkst. Lt specialiųjų programų lėšų likutis metų pradžiai; 933,3 tūkst. Lt biudžeto lėšų likutis metų pradžiai išlaidoms dengti; **79493,8 tūkst. Lt** asignavimų, iš jų **180,0 tūkst. Lt** – Administracijos direktoriaus rezervas, **4500 tūkst. Lt** – bendrosios dotacijos kompensacija Valstybės biudžetui. Vadovaujantis Biudžeto sandaros įstatymo 24 straipsnio 1 dalimi, numatyta **311,5 tūkst. Lt** apyvartos lėšų, kurios naudojamos laikinam pajamų trūkumui padengti.

Pastebėjimas. 2008 metų Savivaldybės biudžetas patvirtintas laikantis Biudžeto sandaros įstatymo 21 straipsnio 3 dalies ir 26 straipsnio 5 dalies reikalavimų.

2008 metų Savivaldybės biudžetas Savivaldybės tarybos sprendimais buvo tikslintas šešis kartus: 2008 m. kovo 26 d. Nr. T1-45; 2008 m. birželio 30 d. Nr. T1-140; 2008 m. rugsėjo 30 d. Nr. T1-185; 2008 m. lapkričio 5 d. Nr. T1-216; 2008 m. gruodžio 5 d. Nr. T1-246; 2008 m. gruodžio 29 d. Nr. T1-267. Po paskutinio patikslinimo Savivaldybės biudžeto planas sudarė **79554,0 tūkst. Lt** pajamų ir **1045,3 tūkst. Lt** likučiai 2008 metų pradžiai, viso **80599,3 tūkst. Lt** ir **80599,3 tūkst. Lt** asignavimų: išlaidoms – **70336,2 tūkst. Lt**, iš jų darbo užmokesčiui – **43195,3 tūkst. Lt**; turtui įsigyti – **10260,3 tūkst. Lt**. Be to, numatyta **2,8 tūkst. Lt** moksleivio krepšelio lėšų perduoti kitoms savivaldybėms dėl moksleivių migracijos.

Biudžeto sandaros įstatymas suteikia galimybę ne tik Savivaldybės tarybai, bet ir asignavimų valdytojams keisti programoms patvirtintų biudžeto asignavimų paskirtį pagal ekonominę klasifikaciją, neviršijant patvirtintų bendrųjų asignavimų išlaidoms, iš jų – darbo užmokesčiui, sumų.

Pastebėjimas. Perskirstytos lėšos dažniausiai netenka planuotos paskirties. Mūsų nuomone, dažnas ir daugiausia biudžetinių metų pabaigoje vykdomas biudžeto programoms skirtų lėšų perskirstymas rodo ne visais atvejais optimalų lėšų poreikio planavimą. Lėšų perskirstymas savaime nėra neigiamas procesas, tačiau turėtų būti aiškiai reglamentuoti asignavimų perskirstymo dydis bei

³ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 37 straipsnio 4 dalis (Žin., 2004, Nr. 4-47; 2007, Nr. 77-3050; 2008, Nr. 137-5375).

tikslinės paskirties keitimo galimybės ir ribos, o taip pat netekusių paskirties asignavimų panaudojimo būdai.

IŠVADOS:

1. Teigiamai vertindami programinio biudžeto sistemos pažangą, dar kartą atkreipiame dėmesį į tai, kad Savivaldybės tarybos patvirtintos biudžetinės programos neatitinka strateginio planavimo metodikoje išdėstytų rekomendacijų – programose nenumatytos priemonės kiekvienam iškeltam uždaviniui įgyvendinti; nesuformuluoti programų ir jų uždavinių vykdymo vertinimo kriterijai; nepatvirtinti asignavimai kiekvienos programos įgyvendinimui. Programų tikslai daugiau orientuoti į teisės aktais Savivaldybei pavestų funkcijų įgyvendinimą, o ne į aiškiai apibrėžtus rezultatus. Programų uždaviniai neapibrėžia siekiamo rezultato, neužtikrina galimybės jį palyginti su objektyviais rodikliais. Nėra patvirtintų strateginių tikslų (prioritetų), kurie turėtų nurodyti, kuria kryptimi ir kaip reikia planuoti įstaigų veiklą. Dėl paminėtų trūkumų mes negalime pritaikyti audito procedūrų ir įvertinti programų įgyvendinimo rezultatų bei pasisakyti dėl Savivaldybės biudžeto lėšų joms skyrimo ir panaudojimo ekonomiškumo, efektyvumo ir rezultatyvumo.

2. Savivaldybės biudžeto projektas daugiau pagrįstas ne biudžeto programų tikslais, bet asignavimų valdytojų poreikiais.

3. Vykdomoji valdžia privalo užtikrinti, kad rajono gyventojams būtų teikiamas Savivaldybės biudžeto projektas viešam svarstymui, numatoma pakankamai laiko ir tinkamas būdas pasiūlymams, pastebėjimams teikti. Svarstant 2008 metų biudžeto projektą nebuvo pilnai užtikrintas Biudžeto sandaros įstatymo 11 straipsnyje ir Vietos savivaldos įstatymo 37 straipsnio 4 dalyje įtvirtintas biudžeto viešumo principas.

4. Pasvalio rajono savivaldybės 2008 metų biudžetas patvirtintas ir patikslintas vadovaujantis Lietuvos Respublikos įstatymais ir kitais teisės aktais.

5. Savivaldybės taryboje tikslinant Savivaldybės biudžeto asignavimų paskirstymą tarp programų, asignavimai nesiejami su šių programų įvykdymo rezultatais, kas, mūsų nuomone, menkina programinio biudžeto esmę.

REKOMENDACIJOS:

1. Siekiant tinkamai organizuoti ir įgyvendinti strateginį planavimą, Savivaldybės taryba turėtų tvirtinti strateginius tikslus (prioritetus) ir rodiklius (vertinimo kriterijus) atskiroms veiklos sritims stebėti, pasiektiems rodikliams vertinti. Turi būti aiškiai nustatyti ir stebimi ryšiai tarp ilgalaikio Pasvalio rajono plėtros strateginio plano, Savivaldybės tarybos tvirtinamų prioritetų bei įstaigų strateginių veiklos planų.

2. Siekiant didinti biudžeto proceso viešumą ir skaidrumą, atsižvelgiant į Biudžeto sandaros įstatymo 26 straipsnio 2 dalies ir šiuo metu galiojančio Vietos savivaldos įstatymo 51 straipsnio 4 dalies reikalavimus, papildyti Savivaldybės tarybos veiklos reglamentą.

3. Siekiant užtikrinti skaidrų ir į visuomenę bei jos problemas nukreiptą biudžeto sudarymą, kuo efektyvesnį Savivaldybės biudžeto finansinių išteklių valdymą ir naudojimą, turėtų būti sudarytos sąlygos viešam biudžeto valdymo procesui įgyvendinti ir skiriamas didesnis dėmesys biudžeto projekto rengimo procesui ir informacijai, teikiamai šio proceso metu. Rengiant, svarstant ir tvirtinant Savivaldybės biudžetą privalu laikytis ir Biudžeto sandaros įstatymo 11 straipsnio, Vietos savivaldos įstatymo 51 straipsnio 4 dalies ir kitų teisės aktų reikalavimų. Su biudžeto procesu (sudarymu, priėmimu, vykdymu) susijusi informacija turi būti teikiama visuomenei patogia ir visiems prieinama forma.

4. Savivaldybės institucijos ir įstaigos turėtų nustatyti aiškesnius veiklos prioritetus ir laukiamus veiklos rezultatus. Tobulintina biudžeto programų vertinimo sistema. Tvirtinant Savivaldybės biudžeto programų aprašymus būtina numatyti priemones uždaviniams įgyvendinti, programų ir jų uždavinių vykdymo vertinimo kriterijus. Svarstyti galimybę programoms, kurias įgyvendina keli asignavimų valdytojai, numatyti programos koordinatorius.

5. Strateginio plano ir programų įgyvendinimo stebėseną nepakankama: trūksta apibendrintos informacijos apie Savivaldybės biudžeto lėšų perskirstymo tarp vykdomų programų atvejus ir priežastis, programų rezultatus. Mūsų nuomone, programų planuotus ir pasiektus rezultatus reikėtų susieti su panaudotais biudžeto asignavimais ir šią informaciją pateikti Savivaldybės tarybai kartu su biudžeto įvykdymo ataskaita.

VI. SAVIVALDYBĖS BIUDŽETO APSKAITA IR VIDAUS KONTROLĖ

Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo (Žin., 2007, Nr. 77-3046; 2008, Nr. 137-5370) 36 straipsniu numatyta, jog nuo 2010 metų visi viešojo sektoriaus subjektai metinę finansinę atskaitomybę sudarys kaupimo principu, o biudžeto vykdymo atskaitomybė bus sudaroma pinigų principu. Šiuo metu biudžetinės įstaigos buhalterinę apskaitą tvarko ir finansinę atskaitomybę sudaro modifikuotu pinigų principu, o biudžeto apskaita tvarkoma ir biudžeto vykdymo apyskaita sudaroma pinigų principu.

Pasvalio rajono savivaldybės administracijos Finansų skyriaus veiklos nuostatais, Finansų skyriui pavesta organizuoti ir tvarkyti Savivaldybės biudžeto pajamų ir išlaidų, paskolų apskaitą. Be to, Finansų skyriui pavesta tvarkyti nuomos mokesčio už valstybinę žemę banko išrašo duomenis, formuoti įskaitymus, grąžinimus. Nuomos mokesčio už valstybinę žemę surinkimo analitinė apskaita

Savivaldybėje kompiuterizuota. Žemės nuomos mokesčio pajamoms Finansų skyriuje atidaryta atskira surenkamoji sąskaita.

Buhalterinės apskaitos įstatymo 16 straipsnio 4 dalimi nustatyta, kad apskaitos duomenis kompiuterinėse laikmenose galima saugoti tik tuo atveju, kai yra atspausdinti apskaitos registrai. Pasibaigus finansiniams metams, apskaitos registrai susiuvami (įrišami), jų lapai sunumeruojami, paskutiniame lape nurodomas lapų skaičius. To paties straipsnio 2 dalimi nustatyta, kad apskaitos registrų formą, turinį ir skaičių nusistato ūkio subjektas pagal savo poreikius.

Pastebėjimas. Savivaldybės administracijos direktoriaus 2007 m. gruodžio 11 d. įsakyme Nr. DV-634 „Dėl savivaldybės administracijos finansų skyriaus buhalterinėje apskaitoje naudojamų registrų bei sąskaitų plano patvirtinimo“ nenustatyti valstybinės žemės nuomos mokesčio apskaitos registrai. Nuomos mokesčio už valstybinę žemę apskaitai numatytos ir vedamos dvi buhalterinės sąskaitos: 09002 „Žemės nuomos mokestis“, kurioje įrašoma bendra priskaičiuoto valstybinės žemės nuomos mokesčio suma ir sumokėta suma ir 173 „Atsiskaitymai su biudžetu (žemės nuomos mokestis)“.

Pagal Valstybinio audito reikalavimus, finansinio audito metu turi būti ištirta audituojamo subjekto veikla, apskaitos sistema ir vidaus kontrolė. Vidaus kontrolė vertinama dviem etapais: susipažįstama su vidaus kontrolės aplinka ir kontrolės procedūromis ir nustatoma, ar kontrolės procedūros yra veiksmingos ir veikia nuosekliai per visą audituojamą laikotarpį. Vidaus kontrolės vertinimas apima ir finansų valdymo kontrolės vertinimą.

Viešojo juridinio asmens vadovui nustatyta pareiga sukurti ir prižiūrėti finansų kontrolės veikimą, patvirtinti viešojo juridinio asmens finansų kontrolės taisykles⁴. Finansų kontrolės, kaip vidaus kontrolės sistemos dalies, tikslas – užtikrinti, kad valstybės ir savivaldybių finansinio turto valdymas, naudojimas, apsauga bei disponavimas juo, viešojo juridinio asmens sutartiniai įsipareigojimai tretiesiems asmenims atitiktų teisėtumo bei patikimo finansų valdymo principus. Vidaus kontrolės sistema kiekviename juridiniame asmenyje kuriama ir palaikoma atsižvelgiant į jo veiklos ypatumus, teisės aktus bei kitus dokumentus, reglamentuojančius viešojo juridinio asmens veiklą.⁵ Vidaus kontrolė turi užtikrinti tinkamą finansų valdymą, turto valdymo, naudojimo, disponavimo juo teisėtumą. Finansų valdymas yra lėšų kaupimo, paskirstymo ir naudojimo sistemos valdymas. Tam, kad būtų užtikrintas tinkamas finansų valdymas, turi būti sukurtos tinkamos vidaus kontrolės procedūros. Vidaus kontrolės sistema skirstoma į tris lygius: aukščiausiasis, žemesnysis ir žemiausiasis. Aukščiausiojo lygio valdymo grandies darbuotojai paprastai naudojami apibendrintais suvestiniais duomenimis sprendimams priimti. Žemesnio lygio vidaus kontrolės procedūros

⁴ Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo (Žin., 2002, Nr. 123-5540; 2006, Nr. 107-4044; 2007, Nr. 110-4489) 4 straipsnio 2 dalis.

⁵ To paties įstatymo 3 straipsnio 2 dalis.

nukreiptos į skirtingas sritis ir yra daug detalesnės. Žemiausiojo lygio vidaus kontrolės procedūros yra skirtos ūkiniam įvykiams ir ūkinėms operacijoms.

2008 metais galiojusio Vietos savivaldos įstatymo 29 straipsnio 8 dalies 4 ir 5 punktais nustatyta pareiga administracijos direktoriui administruoti ne tik savivaldybės administracijai skirtus, bet ir visus savivaldybės biudžeto asignavimus ir turtą. Įvertinant anksčiau paminėtas Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo nuostatas, įpareigojančias sukurti vidaus kontrolės sistemą, užtikrinančią finansų valdymą, turto valdymo, naudojimo, disponavimo juo teisėtumą, administracijos direktorius yra atsakingas už tokios sistemos sukūrimą ir aukščiausiojo - Savivaldybės biudžeto lygmeniu (aukščiausiojo lygio vidaus kontrolė) ir jos veikimo priežiūrą.

Audito metu Savivaldybės administracijoje susipažinome su vidaus kontrolės aplinka ir kontrolės procedūromis biudžeto srityje, vertinome šių kontrolės procedūrų veiksmingumą ir nuoseklumą per visą audituojamąjį laikotarpį. Vidaus kontrolės procedūros – audituojamo subjekto parengtos taisyklės ir normos, kurios privalo užkirsti kelią klaidoms ir apgaulėms, jas surasti ir ištaisyti bei užtikrinti, kad subjekto tikslai bus pasiekti. Susipažinome su finansų kontrolės taisyklėmis, valstybės tarnautojų ir darbuotojų, turinčių atlikti finansų kontrolės procedūras, pareigybių aprašymais ir pareiginėmis instrukcijomis, ataskaitomis apie finansų kontrolės būklę 2007 ir 2008 metais, Savivaldybės administracijos direktoriaus veiklos ataskaita Savivaldybės tarybai ir Merui.

Pastebėjimas. Apibendrinę vidaus kontrolės tyrimo biudžeto lygmeniu duomenis nustatėme, kad įvairiais valdymo lygiais nenumatytos arba numatytos nepakankamos ir neveiksmingos finansų kontrolės procedūros, ne visada buvo tinkamai prižiūrimas finansų kontrolės veikimas (vietinių rinkliavų, nuomos mokesčio už valstybinę žemę administravimo, debetinių skolų valdymo ir kitose srityse). Apie tai byloja ir šioje audito ataskaitoje pateikti faktai. Tuo tarpu administracijos direktorius aukščiausiojo lygio vidaus kontrolę Savivaldybės biudžeto lygmeniu vertina gerai. Toks vertinimas yra Savivaldybės tarybai pateiktoje 2007 metų ataskaitoje apie finansų kontrolės būklę. Vidaus kontrolės efektyvumo ataskaitos ir trūkumų šalinimo planai Savivaldybės administracijoje nerengiami.

IŠVADOS:

1. Savivaldybės administracijoje įvairiais valdymo lygiais nenumatytos arba numatytos nepakankamos ir neveiksmingos finansų kontrolės procedūros, ne visada tinkamai prižiūrimas finansų kontrolės veikimas.

2. Savivaldybės administracijoje vietinių rinkliavų surinkimo ir nuomos mokesčio už valstybinę žemę prievolių vykdymo kontrolė silpna. Nenumatytos arba numatytos

nepakankamos ir neveiksmingos finansų kontrolės procedūros, nepajėgiančios užtikrinti vietinių rinkliavų, nuomos mokesčio už valstybinę žemę surinkimo.

3. Vykdant nuomos mokesčio už valstybinę žemę apskaitą nesivadovaujama Buhalterinės apskaitos įstatymo 16 straipsnio 2 ir 4 dalių reikalavimais.

4. Savivaldybės administracijoje aukščiausiojo lygio vidaus kontrolė tobulintina, vidaus kontrolės aplinkos suvokimo ir funkcionavimo įvertinimai nėra pagrįsti.

REKOMENDACIJOS:

1. Papildyti Savivaldybės aukščiausiojo lygio Finansų kontrolės taisykles. Užtikrinti vidaus kontrolės procedūrų veiksmingumą ir nuoseklų veikimą.

2. Numatyti vidaus kontrolės procedūras vietinių rinkliavų surinkimo srityje.

3. Užtikrinti tinkamą ir laiku atliekamą nuomos mokesčio už valstybinę žemę prievolių vykdymo kontrolę, duomenų bazės pokyčių analizę.

4. Patikslinti buhalterinės apskaitos registrų sąrašą nustatant žemės nuomos mokesčio apskaitai taikomus registrus Finansų ir Žemės ūkio skyriuose.

5. Tvarkant nuomos mokesčio už valstybinę žemę apskaitą vadovautis Buhalterinės apskaitos įstatymo reikalavimais.

VII. BIUDŽETO PAJAMŲ UŽDUOTIES VYKDYMAS

Pasvalio rajono savivaldybės taryba 2008 m. vasario 6 d. sprendimu Nr. T1-5 patvirtino 2008 metų rajono biudžeto pajamas – **78448,5 tūkst. Lt** pajamų su dotacijomis planą ir **1045,3 tūkst. Lt** specialiųjų programų lėšų likutį išlaidoms dengti -112 tūkst. Lt, biudžeto lėšų likutį išlaidoms dengti – 933,3 tūkst. Lt. Apyvartos lėšos 311,5 tūkst. Lt. Rajono savivaldybės biudžetas buvo tikslintas šešis kartus: 2008 m. kovo 26 d. sprendimu Nr. T1-45, 2008 m. birželio 30 d. Nr. T1-140, 2008 m. rugsėjo 30 d. sprendimu Nr. T1-185, 2008 m. lapkričio 5 d. sprendimu Nr. T1-216, 2008 m. gruodžio 5 d. sprendimu Nr. T1-246 ir 2008 m. gruodžio 29 d. sprendimu Nr. T1-267. Savivaldybės tarybos 2008 m. gruodžio 29 d. sprendimu Nr. T1-267 patvirtintas galutinis pajamų planas - **79554,0 tūkst. Lt** pajamos su dotacijomis ir biudžeto lėšų likutis išlaidoms dengti – **1045,3 tūkst. Lt**. Apyvartos lėšos 311,5 tūkst. Lt.

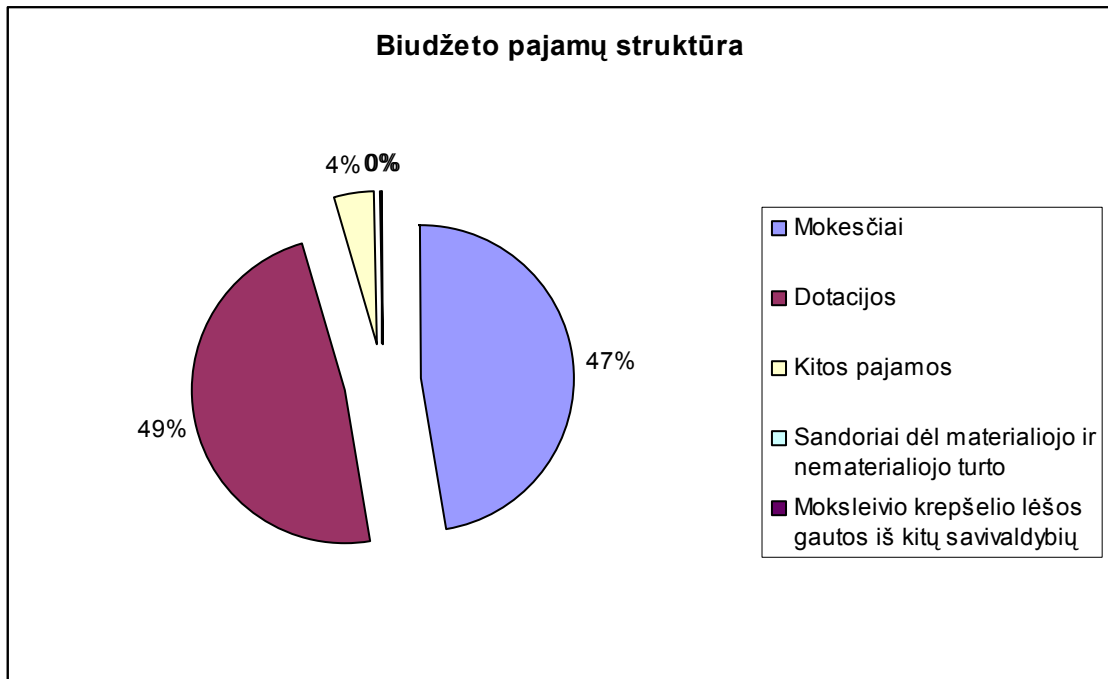
Faktiškai į 2008 metų biudžetą gauta **77402,0 tūkst. Lt** pajamų. Jas sudarė:

- 36489,1 tūkst. Lt mokesčiai;
- 37524,3 tūkst. Lt dotacijos;
- 3171,8 tūkst. Lt kitos pajamos;
- 215,8 tūkst. Lt sandoriai dėl materialiojo ir nematerialiojo turto;

- 1,0 tūkst. Lt iš kitų savivaldybių gautos moksleivio krepšelio lėšos.

Metinis biudžeto planas su dotacijomis įvykdytas – 97,3 procento.

Biudžeto pajamų struktūra pateikta 1 paveiksle.

1 paveikslas

Rajono biudžetui įtakos turi mokesčių permokos ir nepriemokos.

Mokesčio nepriemoka – mokesčių mokėtojo mokesčio įstatymo ar jo pagrindu priimto įstatymo lydimosios teisės akto nustatyta tvarka laiku nesumokėta mokesčio suma.

Mokestinė nepriemoka – mokesčio nepriemoka ir mokesčių mokėtojo mokesčio įstatymo ar jo pagrindu priimto lydimosios teisės akto nustatyta tvarka laiku nesumokėtos su mokesčiu susijusios sumos.

Mokesčio permoka – mokesčių mokėtojo sumokėta per didelė mokesčio suma.

Mokestinė nepriemoka, tenkanti Pasvalio rajono savivaldybės biudžetui, 2009 m. sausio 1 d. sudarė 141,6 tūkst. Lt arba 15,5 proc. mažiau nei 2008 m. sausio 1 d. Mokestinę nepriemoką sudarė⁶:

72,1 tūkst. Lt žemės mokestis;

59,9 tūkst. Lt gyventojų pajamų mokestis;

7,5 tūkst. Lt kitos įmokos;

2,1 tūkst. Lt nekilnojamojo turto mokestis.

Be to, Savivaldybės administracijos administruojamo nuomos mokesčio už valstybinę žemę nepriemoka 2009 m. sausio 1 d. sudarė 171,7 tūkst. Lt.

Bendra mokestinė nepriemoka Savivaldybės biudžetui 2009 m. sausio 1 d. – 313,3 tūkst. Lt.

⁶ Panevėžio apskrities valstybinės mokesčių inspekcijos 2009 m. kovo 17 d. raštas Nr. (9.16)-170-201.

1 lentelė. Pasvalio rajono savivaldybės 2008 metų biudžeto pajamos (tūkst. Lt)

Pajamų rūšys	Patikslintas pajamų planas	Faktiškai gauta pajamų	Įvykdymo procentas	Viršyta +, negauta -
<i>Mokesčiai</i>	<i>39214,0</i>	<i>36489,1</i>	<i>93</i>	<i>- 2724,9</i>
Gyventojų pajamų mokestis	36871,0	34744,9	94,2	- 2126,1
Turto mokesčiai	2110,0	1493,7	70,8	- 616,3
Prekių ir paslaugų mokesčiai	233,0	250,5	107,5	+ 17,5
<i>Dotacijos</i>	<i>37531,6</i>	<i>37524,3</i>	<i>99,98</i>	<i>-7,3</i>
<i>Kitos pajamos</i>	<i>2808,4</i>	<i>3171,8</i>	<i>112,9</i>	<i>+363,4</i>
Turto pajamos	320,0	628,0	196,3	+ 308,0
Pajamos už prekes ir paslaugas	2108,4	2030,5	96,3	- 77,9
Pajamos iš baudų ir konfiskacijos	380,0	513,3	135,1	+ 133,3
<i>Sandoriai dėl materialiojo ir nematerialiojo turto</i>	<i>0</i>	<i>215,8</i>		<i>+215,8</i>
<i>Iš kitų savivaldybių gautos moksleivio krepšelio lėšos</i>	<i>0</i>	<i>1,0</i>		<i>+1</i>
<i>Lėšų likučiai metų pradžiai</i>	<i>1045,3</i>	<i>1045,3</i>		
<i>Viso :</i>	<i>80599,3</i>	<i>78447,3</i>	<i>97,3</i>	<i>-2152</i>

Šaltinis – Pasvalio rajono savivaldybės biudžeto įvykdymo 2009 m. sausio 1 d. ataskaita (forma Nr. 1-sav, metinė)

Mokesčiai

2 lentelė. Pasvalio rajono savivaldybės mokesčių pajamos (tūkst. Lt)

Pajamų rūšys	Patikslintas pajamų planas	Faktiškai gauta pajamų	Įvykdymo procentas	Viršyta +, negauta -
<i>Gyventojų pajamų mokestis</i>	<i>36871,0</i>	<i>34744,9</i>	<i>94,2</i>	<i>- 2126,1</i>
Gyventojų pajamų mokestis (gautas iš VMI)	15988,0	15708,9	98,3	- 279,1
Gyventojų pajamų mokestis savivaldybių išlaidų struktūros skirtumams išlyginti	12370,0	11599,0	93,8	- 771,0
Gyventojų pajamų mokestis šio mokesčio pajamoms išlyginti	8513,0	7437,0	87,3	- 1076,0
<i>Turto mokesčiai</i>	<i>2110</i>	<i>1493,7</i>	<i>70,8</i>	<i>-616,3</i>
Žemės mokestis	1200,0	1330,5	110,9	+ 130,5
Paveldimo turto mokestis	10,0	27,2	272	+ 17,2
Nekilnojamo turto mokestis	900	136	15,1	- 764
<i>Prekių ir paslaugų mokesčiai</i>	<i>233</i>	<i>250,5</i>	<i>107,5</i>	<i>+17,5</i>
Mokestis už aplinkos teršimą	128,0	125,2	98,0	- 2,8
Valstybės rinkliavos	65	116,9	179,8	+ 51,9
Vietinės rinkliavos	40	8,4	21,0	- 31,6
<i>Viso :</i>	<i>39214</i>	<i>36489,1</i>	<i>93</i>	<i>- 2724,9</i>

Šaltinis – Pasvalio rajono savivaldybės biudžeto įvykdymo 2009 m. sausio 1 d. ataskaita (forma Nr. 1-sav, metinė)

Pajamų ir pelno mokesčius sudarė gyventojų pajamų mokestis, gautas iš valstybinių mokesčių inspekcijų, gyventojų pajamų mokestis savivaldybių išlaidų struktūros skirtumams išlyginti ir gyventojų pajamų mokestis šio mokesčio pajamoms išlyginti, kurį perveda Finansų ministerija.

- gyventojų pajamų mokestis (su gyventojų pajamų mokesčiu iš Valstybės išdo) sudarė 34744,9 tūkst. Lt arba 44,9 procento rajono biudžeto gautų pajamų ir dotacijų. Per 2008 metus Valstybinė mokesčių inspekcija į rajono biudžetą pervedė 15708,9 tūkst. Lt pajamų ir pelno mokesčių. Metinis planas įvykdytas 98,3 procento. 11599 tūkst. Lt sudarė lėšos pervedamos iš Valstybės išdo gyventojų pajamų mokesčio savivaldybių išlaidų struktūros skirtumams išlyginti.

Planas įvykdytas 93,8 procento, gauta 771 tūkst. Lt mažiau. Gyventojų pajamų mokesčio pajamoms išlyginti gauta 7437,0 tūkst. Lt, planas įvykdytas 87,3 procentų, arba gauta 1076,0 tūkst. Lt mažiau nei planuota.

- Turto mokesčiai sudarė 1,9 procento gautų biudžeto pajamų ir dotacijų apimties. Per 2008 metus į rajono biudžetą įplaukė 1493,7 tūkst. Lt turto mokesčių, bendras planas įvykdytas 70,8 procentų ir gauta 616,3 tūkst. Lt mažiau nei planuota.

Žemės mokesčio planas įvykdytas 110,9 procento, gauta 130,5 tūkst. Lt daugiau nei buvo planuota. Dėl rajono Tarybos sprendimais suteiktų lengvatų savivaldybės biudžetas negavo 0,4 tūkst. Lt žemės mokesčio¹.

Nekilnojamojo turto mokesčio planas įvykdytas 15,1 procento. Planuota 900,0 tūkst. Lt, gauta 764 tūkst. Lt mažiau nei planuota. Nuo nekilnojamojo turto mokesčio savivaldybės taryba atleido UAB „Būtų ūkis“, todėl savivaldybės biudžetas negavo 0,2 tūkst. Lt pajamų¹.

Prekių ir paslaugų mokesčių įplaukos sudarė 250,5 tūkst. Lt. Planas įvykdytas 107,5 procento arba gauta 17,5 tūkst. Lt daugiau nei planuota. Mokesčių už aplinkos teršimą gauta 125,2 tūkst. Lt, valstybės rinkliavų 116,9 tūkst. Lt, arba 179,8 procento. Vietinių rinkliavų gauta 8,4 tūkst. Lt, 31,6 tūkst. Lt mažiau nei buvo planuota, planas įvykdytas 21 procentu.

Vietinės rinkliavos

2000 m. birželio 13 d. Lietuvos Respublikos rinkliavų įstatymo Nr. VIII-1725 (Žin., 2000, Nr. 52-1484) 11 straipsnio nuostatomis, Savivaldybės taryba turi teisę savivaldybės teritorijoje nustatyti vietines rinkliavas tik už:

- leidimo atlikti kasinėjimo darbus savivaldybės viešojo naudojimo teritorijoje, atitverti ją ar jos dalį arba apriboti eismą joje išdavimą;
- leidimo prekiauti ar teikti paslaugas savivaldybės tarybos nustatytose viešosiose vietose išdavimą;
- leidimo įrengti išorinę reklamą savivaldybės teritorijoje išdavimą;
- leidimo organizuoti komercinius renginius savivaldybei priklausančiose ar valdytojo teise valdomose viešojo naudojimosi teritorijose išdavimą;
- leidimo įvažiuoti mechaninėmis transporto priemonėmis į valstybės saugomas teritorijas, savivaldybių įsteigtus saugomus draustinius, jų paskelbtų kraštovaizdžio objektų teritorijas ir nustatytas vietinės reikšmės apsaugines zonas išdavimą;
- naudojimąsi savivaldybių tarybos nustatytomis vietomis automobiliams statyti;
- gyvūnų (šunų, kačių) registravimą ir laikymą daugiabučiuose namuose;

- komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą;
- leidimo įrengti laikinus kilnojamus įrenginius savivaldybės teritorijoje;
- leidimo pardavinėti I, II ir TO klasės civilinės pirotechnikos priemones išdavimą;
- naudojimąsi gyvenamųjų vietovių, turinčių kurorto at kurortinės teritorijos statusą, viešąja infrastruktūra.

Rinkliavų įstatymo 12 straipsnio nuostatomis, savivaldybės taryba sprendimu tvirtina vietinės rinkliavos nuostatus ir nustato vietinę rinkliavą.

Pasvalio rajono savivaldybės taryba 2006 m. rugsėjo 28 d. sprendimu Nr. T1-207 „Dėl vietinių rinkliavų nuostatų patvirtinimo“ patvirtino penkių vietinių rinkliavų nuostatus:

1. už leidimą atlikti kasinėjimo darbus savivaldybės viešojo naudojimo teritorijoje;
2. už leidimą prekiauti ar teikti paslaugas viešosiose vietose;
3. už leidimą įrengti išorinę reklamą *ant Savivaldybei priklausančių ar valdytojo teise valdomų objektų*;
4. už leidimą organizuoti komercinius renginius;
5. už leidimą pardavinėti I, II ir TO klasės civilinės pirotechnikos priemones.

Taip pat 2004 m. liepos 7 d. sprendimu Nr. T1-231 Savivaldybės taryba patvirtino vietinės rinkliavos už šunų bei kačių registravimą ir laikymą daugiabučiuose miestų namuose nuostatus.

Pastebėjimas. Savivaldybėje nėra patvirtintų leidimų įrengti laikinus kilnojamus įrenginius savivaldybės teritorijoje išdavimo nuostatų bei vietinės rinkliavos dydžių už juos.

1. *Leidimų atlikti kasinėjimo darbus savivaldybės viešojo naudojimo teritorijoje, atitverti ją ar jos dalį arba apriboti eismą joje išdavimas*

Rinkliavos objektai ir dydžiai, mokėtojai, lengvatos, leidimų išdavimo, rinkliavos grąžinimo tvarka nustatyti Vietinės rinkliavos už leidimą atlikti kasinėjimo darbus savivaldybės viešojo naudojimo teritorijoje nuostatuose (toliau - Nuostatai).

Pastebėjimas. Patvirtintuose nuostatuose nėra apibrėžtos jame vartojamos pagrindinės sąvokos bei nepateiktos nuorodos, kuriuose norminiuose dokumentuose jos apibrėžiamos. Nuostatuose nėra patvirtinto išduodamo leidimo formos ir turinio, neapibrėžta prašymų ir leidimų registravimo tvarka, išdavimo tvarka, nenumatyta atsakomybė ir kontrolės formos ir už ją atsakingi subjektai.

Patvirtinti rinkliavų dydžiai: gatvių, aikščių su asfalto danga 20 Lt už kv. m. + 5 proc. už kiekvieną darbų vykdymo dieną, pradedant nuo ketvirtos dienos; gatvių su žvyro danga, lauko kelių, žaliųjų plotų – 5 Lt už kv. m. + 5 proc. už kiekvieną darbų vykdymo dieną, pradedant nuo ketvirtos dienos; šaligatvio, aikščių su plytelių danga – 10 Lt už kv. m. + 5 proc. už kiekvieną darbų vykdymo dieną, pradedant nuo ketvirtos dienos. Nuostatuose numatyta, kad Savivaldybės taryba atskiru sprendimu gali indeksuoti rinkliavos dydį vartojimo kainų indeksu, jai jis didesnis negu 1,1.

Pastebėjimas. Statistikos departamento duomenimis metinis vartojimo kainų indeksas 2007 m. palyginus su 2006 m. - 8,1, 2008 m. palyginus su 2007 m. - 8,5. Rinkliavos dydis indeksuotas nebuvo.

Nuostatuose numatyta, kad leidimus atlikti kasinėjimo darbus išduoda Teritorijų planavimo ir ūkio plėtros skyrius. Teritorijų planavimo skyriaus nuostatų (Skyriaus nuostatai), patvirtintų Pasvalio rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2006 m. gegužės 31 d. įsakymu Nr. DV-296, 5.43 punkte numatyta skyriaus funkcija: išduoda statinių statybos, griovimo, žemės kasimo darbų leidimus Savivaldybės teritorijoje, tvarko jų apskaitą.

Pastebėjimas. Skyriaus nuostatuose nenumatyta funkcija išduoti leidimus atlikti kasinėjimo darbus savivaldybės viešojo naudojimo teritorijoje, atitverti ją ar jos dalį arba apriboti eismą joje.

2008 metais Pasvalio rajono savivaldybėje negauta vietinės rinkliavos pajamų už leidimus atlikti kasinėjimo darbus. Teritorijų planavimo ir ūkio plėtros skyriaus duomenimis, 2008 metais leidimų atlikti kasinėjimo darbus išduota nebuvo. Žodiniu, Teritorijų planavimo ir ūkio plėtros skyriaus vedėjo paaiškinimu, pasikeitus statybos techniniam reglamentui STR 1.07.02:2005 „Žemės darbai“ (2005 m. gruodžio 21 d. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymas D1-629), leidimai žemės darbams neišduodami.

Pastebėjimas. Pagal Rinkliavų įstatymą rinkliava imama už leidimą atlikti kasinėjimo darbus savivaldybės viešojo naudojimo teritorijoje, atitverti ją ar jos dalį arba apriboti eismą joje išdavimą, o ne už žemės darbus, kaip jie apibrėžiami STR 1.07.02:2005 „Žemės darbai“. Galima teigti, kad neteisingai interpretavus pasikeitusį STR 1.07.02:2005 „Žemės darbai“, nebuvo išduodami leidimai ir į Savivaldybės biudžetą negauta vietinės rinkliavos.

2. Leidimų prekiauti ar teikti paslaugas savivaldybės tarybos nustatytose viešosiose vietose išdavimas

Rinkliavos objektai ir dydžiai, mokėtojai, lengvatos mokėtojams, rinkliavos rinkimo ir gražinimo tvarka nustatyti Vietinės rinkliavos už Leidimą prekiauti ar teikti paslaugas savivaldybės tarybos nustatytose viešosiose vietose nuostatuose (toliau - Prekybos nuostatai).

Pastebėjimas. Patvirtintuose Prekybos nuostatuose nėra apibrėžtos jame vartojamos pagrindinės sąvokos bei nepateiktos nuorodos, kuriuose norminiuose dokumentuose jos apibrėžiamos. Prekybos nuostatuose nėra patvirtinto išduodamo leidimo formos ir turinio, neapibrėžta prašymų ir leidimų registravimo ir išdavimo tvarka, nenumatyta atsakomybė ir kontrolės formos ir už ją atsakingi subjektai.

Patvirtinti rinkliavų dydžiai: Pasvalio ir Joniškėlio miestuose: vienai parai – 15 Lt, vienai savaitei – 60 Lt, vienam mėnesiui – 200 Lt; kitose seniūnijose: vienai parai – 6 Lt, vienai savaitei – 24 Lt, vienam mėnesiui – 90 Lt; kultūrinių, sporto ir kitų masinių renginių metu vienai parai:

Pasvalio ir Joniškėlio miestuose: prekiauti knygomis, spaudos leidiniais, suvenyrais, tautodailės kūriniais – 15 Lt, prekiauti kitomis prekėmis ir teikti paslaugas – 30 Lt; kitose seniūnijose: prekiauti knygomis, spaudos leidiniais, suvenyrais, tautodailės kūriniais – 5 Lt, prekiauti kitomis prekėmis ir teikti paslaugas – 15 Lt.

Nuostatuose numatyta, kad Savivaldybės taryba atskiru sprendimu gali indeksuoti rinkliavos dydį vartojimo kainų indeksu, jai jis didesnis negu 1,1.

Pastebėjimas. Kaip jau buvo minėta anksčiau, Prekybos nuostatuose nėra paašškintos pagrindinės naudojamos sąvokos, todėl nėra aišku, kas priskiriama prekybai suvenyrais. Pasvalio miesto seniūnijoje, išduodant leidimus prekiauti žaislais, taikomas rinkliavos dydis nustatytas už prekybą knygomis, spaudos leidiniais, suvenyrais, tautodailės kūriniais – 15 Lt.

Statistikos departamento duomenimis metinis vartojimo kainų indeksas 2007 m. palyginus su 2006 m. - 8,1, 2008 m. palyginus su 2007 m. - 8,5. Rinkliavos dydis indeksuotas nebuvo.

2008 metais Pasvalio rajono savivaldybės septyniose seniūnijose už leidimus prekiauti ar teikti paslaugas viešosiose vietose gauta 4,6 tūkst. Lt vietinės rinkliavos. Keturios seniūnijos pajamų iš vietinės rinkliavos negavo.

Pastebėjimas. Pažymėtina, kad dažniausiai seniūnijos neišduoda leidimų prekiauti ar teikti paslaugas, o apsiriboja tik įmokos paėmimu. Kai kurios seniūnijos iš gyventojų surinktą vietinę rinkliavą perveda į valstybinės mokesčių inspekcijos surenkamąją sąskaitą neteisingu įmokos kodu, viena seniūnija – vietinės rinkliavas perveda į Pasvalio rajono savivaldybės administracijos Finansų skyrių.

3. Leidimų įrengti išorinę reklamą savivaldybės teritorijoje išdavimas

Rinkliavos objektai ir dydžiai, mokėtojai, lengvatos mokėtojams, rinkliavos rinkimo ir gražinimo tvarka nustatyti Vietinės rinkliavos už leidimą įrengti išorinę reklamą *ant Savivaldybei priklausančių ar valdytojo teise valdomų objektų* nuostatuose (toliau – Reklamos nuostatai). Nustatyta, kad leidimai įrengti išorinę reklamą išduodami vadovaujantis Išorinės reklamos įrengimo tipinėmis taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos ūkio ministro. 2000 m. gruodžio 1 d. Lietuvos Respublikos ūkio ministras įsakymu Nr. 405 patvirtino Išorinės reklamos tipines taisykles, kurios yra rekomenduojamos savivaldybių institucijoms rengiant savo Savivaldybės išorinės reklamos įrengimo taisykles.

Pastebėjimas. Pažymėtina, kad savivaldybės tarybos patvirtinti nuostatai už leidimą įrengti išorinę reklamą *ant Savivaldybei priklausančių ar valdytojo teise valdomų objektų* neatitinka Rinkliavų įstatymo pasikeitusio 11 straipsnio 1 dalies nuostatų (Žin., 2007, Nr. 101-4107), kuriame numatyta vietinė rinkliava už leidimą įrengti išorinę reklamą savivaldybės teritorijoje išdavimą.

Susiaurintas vietinės rinkliavos pajamų gavimo objektas, dėl to negauta savivaldybės biudžeto pajamų.

Savivaldybėje, vadovaujantis Išorinės reklamos tipinėmis taisyklėmis, nėra patvirtintų Savivaldybės išorinės reklamos įrengimo taisyklių, o Reklamos nuostatuose nenustatyti dokumentai, reikalingi pateikti norint įrengti išorinę reklamą, išorinės reklamos projekto suderinimo, leidimo turinys ir forma, leidimų įrengti išorinę reklamą išdavimo, registravimo, leidimo įrengti išorinę reklamą galiojimo sustabdymo, panaikinimo ar galiojimo termino pratęsimo, reklaminio įrenginio išardymo, nukabinimo ir aplinkos sutvarkymo tvarka.

Nuostatuose nėra patvirtinto išduodamo leidimo formos ir turinio, neapibrėžta prašymų ir leidimų registravimo tvarka, išdavimo tvarka, nenumatyta atsakomybė, kontrolės formos ir už ją atsakingi subjektai.

Patvirtinti rinkliavų dydžiai už išorinės reklamos įrengimo vietą *ant Savivaldybei priklausančių ar valdytojo teise valdomų objektų ir viešojo naudojimo teritorijoje*: pagrindinėse Pasvalio miesto gatvėse (Vilniaus, Panevėžio, Joniškėlio, Stoties, Biržų, Taikos g.) ir Vytauto Didžiojo aikštėje 1 kv.m. reklamos kaina parai – 1,00 Lt; kitoje Pasvalio miesto teritorijoje vieno kv.m. reklamos kaina parai – 0,50 Lt; kitose teritorijose 1 kv.m. reklamos kaina parai – 0,30 Lt. Už išorinės reklamos, kurios dydis mažesnis kaip vienas kvadratinis metras, įrengimą mokama vieno kvadratinio metro reklamos kaina parai.

Nuostatuose numatyta, kad Savivaldybės taryba atskiru sprendimu gali indeksuoti rinkliavos dydį vartojimo kainų indeksu, jai jis didesnis negu 1,1.

Pastebėjimas. Savivaldybės tarybos sprendimu patvirtinti Vietinės rinkliavos už leidimą įrengti išorinę reklamą *ant Savivaldybei priklausančių ar valdytojo teise valdomų objektų* nuostatai, tačiau rinkliavos dydis nustatytas už išorinės reklamos įrengimo vietą *ant Savivaldybei priklausančių ar valdytojo teise valdomų objektų ir viešojo naudojimo teritorijoje*. Nenustatytas vietinės rinkliavos dydis už leidimų išdavimą įrengti išorinę reklamą privačioje žemėje, ant privačių statinių ar kitų objektų.

Statistikos departamento duomenimis metinis vartojimo kainų indeksas 2007 m. palyginus su 2006 m. - 8,1; 2008 m. palyginus su 2007 m. - 8,5. Rinkliavos dydis indeksuotas nebuvo.

Pasvalio miesto seniūnija išdavė leidimą metams (laikotarpiui nuo 2008-09-24 iki 2009-09-23) UAB „VP Market“ dėl reklaminių nuorodų „Maxima“ įrengimo. 2008 metais Pasvalio miesto seniūnijoje už leidimą įrengti išorinę reklamą gauta 1,0 tūkst. Lt vietinės rinkliavos.

Pastebėjimas. Pasvalio miesto seniūnija neteisingai apskaičiavo vietinės rinkliavos dydį. Vietinės rinkliavos apskaičiuota 1,5 tūkst. Lt mažiau.

3 lentelė. Vietinės rinkliavos dydžio už išorinę reklamą apskaičiavimas

Reklamos įrengimo vieta	Reklaminės nuorodos dydis kv.m.	Vietinės rinkliavos dydis Lt / kv.m. metams	Vietinės rinkliavos dydis už reklamos nuorodą
Vilniaus g.	$0,54 + 0,54 = 2$	365	730
Vytauto Didžiojo a.	$0,54 = 1$	365	365
Stoties g.	$0,54 = 1$	365	365
Vyšnių g.	$0,54 + 0,54 = 2$	182,50	365
Joniškėlio g.	$0,54 + 0,54 = 2$	365	730
Viso:			2555
Seniūnijos apskaičiuotas vietinės rinkliavos dydis			1000

Kitose seniūnijose leidimų įrengti išorinę reklamą išduota nebuvo.

Išorinės reklamos tipinių taisyklių 15 punkto nuostatomis, leidimas įrengti išorinę reklamą išduodamas tik savivaldybės institucijų nustatyta tvarka suderinus išorinės reklamos įrengimo projektą. Pasvalio rajono savivaldybės administracijos Teritorijų planavimo ir ūkio plėtros skyriaus vyriausiasis specialistas – savivaldybės vyriausiasis architektas derina išorinės reklamos įrengimo projektus.

Pastebėjimas. Savivaldybėje nėra patvirtintos išorinės reklamos įrengimo projekto derinimo tvarkos. Dėl nepakankamo išorinės reklamos įrengimo reglamentavimo, dėl nepakankamos vidaus kontrolės suderintiems su specialistu projektams nėra išduodami leidimai (išskyrus vieną aukščiau paminėtą), nesurenkama vietinė rinkliava.

Pavyzdys. Pasvalio mieste 2008 m. gruodžio mėn. atidarytas prekybos centras „Norfa“, kelios išorinės reklamos pakabintos ant gatvės apšvietimo stulpų, tačiau leidimų šioms išorinėms reklamoms Pasvalio miesto seniūnijoje išduota nebuvo. Teritorijų planavimo ir ūkio plėtros skyrius nepateikė dokumentų įrodančių, kad reklamos įrengimo projektas suderintas. Vietinės rinkliavos negauta.

Prie prekybos centro „Cento“ įrengtas reklaminis įrenginys reklamuojantis prekybos centrą „Maxima“, tačiau jo įrengimui leidimas Pasvalio miesto seniūnijoje išduotas nebuvo. Teritorijų planavimo ir ūkio plėtros skyrius nepateikė dokumentų įrodančių, kad reklamos įrengimo projektas suderintas. Vietinės rinkliavos negauta.

Prie Via Baltica kelio įrengtas reklaminis įrenginys reklamuojantis prekybos centrą „Maxima“, tačiau jo įrengimui leidimas Pasvalio apylinkių seniūnijoje išduotas nebuvo. Teritorijų planavimo ir ūkio plėtros skyrius nepateikė dokumentų įrodančių, kad reklamos įrengimo projektas suderintas. Vietinės rinkliavos negauta.

Išorinės reklamos įrengimo tipinių taisyklių, patvirtintų 2000 m. gruodžio 1 d. Lietuvos Respublikos ūkio ministro įsakymu Nr. 405 „Dėl išorinės reklamos įrengimo tipinių taisyklių patvirtinimo“, 19 punkto nuostatomis, savivaldybės teritorijoje išorinės reklamos įrengimo reikalavimų laikymosi kontrolę pagal kompetenciją atlieka savivaldybės vykdomoji institucija.

Pastebėjimas. Dėl nepakankamos vidaus kontrolės, į savivaldybės biudžetą pilnai nesurenkama vietinė rinkliava už leidimus įrengti išorinę reklamą savivaldybės teritorijoje.

4. Leidimų organizuoti komercinius renginius savivaldybei priklausančiose ar valdytojo teise valdomose viešojo naudojimosi teritorijose išdavimas

Rinkliavos objektai ir dydžiai, mokėtojai, lengvatos mokėtojams, rinkliavos rinkimo ir gražinimo tvarka nustatyti Vietinės rinkliavos už leidimą organizuoti komercinius renginius savivaldybei priklausančiose viešojo naudojimo ar valdytojo teise valdomose viešojo naudojimo teritorijose nuostatuose (toliau - Renginių nuostatai). Leidimai organizuoti komercinius renginius išduodami vadovaujantis Savivaldybės tarybos 2000 m. birželio 15 d. sprendimu Nr. 41 patvirtintais Renginių organizavimo Pasvalio rajone nuostatais.

Patvirtinti rinkliavų dydžiai: Pasvalio miesto stadione – 400 Lt parai, už kiekvieną kitą parą po 100 Lt; Pasvalio parko didžiojoje ir mažojoje estradose – 300 Lt parai, už kiekvieną kitą parą po 100 Lt; Pasvalio Smegduobių parke – 200 Lt parai, už kiekvieną kitą parą po 100 Lt; kitose Pasvalio, Joniškėlio miestų vietose – 100 Lt parai, už kiekvieną kitą parą po 50 Lt; reklaminius renginius – 25 Lt 1 valandai.

Renginių nuostatuose numatyta, kad Savivaldybės taryba atskiru sprendimu gali indeksuoti rinkliavos dydį vartojimo kainų indeksu, jai jis didesnis negu 1,1.

Pastebėjimas. Statistikos departamento duomenimis metinis vartojimo kainų indeksas 2007 m. palyginus su 2006 m. - 8,1; 2008 m. palyginus su 2007 m. - 8,5. Rinkliavos dydis indeksuotas nebuvo.

Nuostatuose neapibrėžta prašymų ir leidimų registravimo tvarka, nenumatyta atsakomybė, kontrolės formos ir už ją atsakingi subjektai.

2008 metais Pasvalio miesto seniūnijoje buvo išduoti 3 leidimai organizuoti komercinius renginius, gauta 0,9 tūkst. Lt vietinės rinkliavos.

5. Leidimų pardavinėti I, II ir TO klasės civilinės pirotechnikos priemonės išdavimas

Rinkliavos dydžiai, mokėtojai, lengvatos mokėtojams, rinkliavos gražinimo tvarka nustatyti Vietinės rinkliavos už leidimą pardavinėti I, II ir TO klasės civilinės pirotechnikos priemonės nuostatuose (toliau – Pirotechnikos nuostatai).

Leidimai pardavinėti I, II ir TO klasės civilinės pirotechnikos priemonės išduodami Savivaldybės tarybos 2004 m. lapkričio 30 d. sprendimu Nr. T1-347 patvirtinta Leidimų pardavinėti civilines pirotechnikos priemonės išdavimo tvarka.

Patvirtintas rinkliavos dydis – 100 Lt už kiekvieną leidimą. 2008 metais išduota 18 leidimų pardavinėti I, II ir TO klasės civilinės pirotechnikos priemonės, gauta 1,8 tūkst. Lt vietinės rinkliavos pajamų.

Pirotechnikos nuostatuose numatyta, kad Savivaldybės taryba atskiru sprendimu gali indeksuoti rinkliavos dydį vartojimo kainų indeksu, jai jis didesnis negu 1,1.

Pastebėjimas. Pastebėjimas. Statistikos departamento duomenimis metinis vartojimo kainų indeksas 2007 m. palyginus su 2006 m. - 8,1; 2008 m. palyginus su 2007 m. - 8,5. Rinkliavos dydis indeksuotas nebuvo.

6. Gyvūnų (šunų, kačių) registravimas ir laikymas daugiabučiuose namuose

Rinkliavos mokėtojai, rinkliavos periodiškumas ir dydis, mokėjimas, registracijos tvarka ir lengvatos mokėtojams, savininko atsakomybė, rinkliavos pervedimo ir panaudojimo tvarka nustatyta Vietinės rinkliavos už šunų bei kačių registravimą ir laikymą daugiabučiuose namuose nuostatuose.

Savivaldybės taryba 2004 m. birželio 2 d. sprendimu Nr. T1-187 patvirtino Gyvūnų globos, laikymo ir naudojimo taisyklės Pasvalio rajono savivaldybėje (pakeitimas 2008 m. birželio 30 d. tarybos sprendimu Nr. T1-155).

Pastebėjimas. Patvirtintuose nuostatuose apibrėžtos ne visos jame vartojamos sąvokos bei nepateiktos nuorodos, kuriuose norminiuose dokumentuose jos apibrėžiamos. Todėl nėra aišku, kokius sutikimus reikia turėti norint įregistruoti ir laikyti šunis, kates privačiuose daugiabučio namo butuose.

Nustatytas rinkliavos dydis už gyvūnų registravimą ir laikymą daugiabučiuose Pasvalio ir Joniškėlio miestų namuose: šuniui – 10 litų, katei – 5 litai. Registracijos galiojimo laikas nustatomas vieneriems metams. Pasibaigus šiam terminui, šunys ir katės perregistruojami.

Pasvalio miesto seniūnijos duomenimis, miesto daugiabučiuose namuose 2008 metais įregistruota ir perregistruota 8 šunys, gauta 0,1 tūkst. Lt vietinės rinkliavos (už vieną gyvūną vietinė rinkliava sumokėta už tris metus).

Joniškėlio mieste vietinės rinkliavos už gyvūnų registravimą ir laikymą negauta.

Nuostatuose numatyta, kad Savivaldybės taryba atskiru sprendimu gali indeksuoti rinkliavos dydį vartojimo kainų indeksu, jai jis didesnis negu 1,1.

Pastebėjimas. Nustatyta, kad šios rinkliavos sumokėtos į valstybinės mokesčių inspekcijos surenkamąją sąskaitą neteisingu įmokos kodu.

Dėl nepakankamos vidaus kontrolės, dėl nepakankamo visuomenės informavimo apie vietinę rinkliavą, jos mokėjimo periodiškumą, įmokų sumokėjimo kodus, registracijos ir laikymo galiojimą, į savivaldybės biudžetą pilnai nesurenkama vietinė rinkliava už gyvūnų registravimą laikymą ir daugiabučiuose namuose.

Statistikos departamento duomenimis metinis vartojimo kainų indeksas 2007 m. palyginus su 2006 m. - 8,1; 2008 m. palyginus su 2007 m. - 8,5. Rinkliavos dydis indeksuotas nebuvo.

Dotacijos

4 lentelė. Dotacijų struktūra

(tūkst. Lt)

<i>Dotacijos</i>	<i>37531,6</i>	<i>37524,3</i>	<i>99,98</i>	<i>- 7,3</i>
Speciali tikslinė dotacija	29065,1	29057,8	99,98	- 7,3
Valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti	8533,1	8525,8	99,98	- 7,3
Mokinio krepšeliui finansuoti	20532,0	20532,0		
Bendrosios dotacijos kompensacija	174,0	174,0		
Kitos dotacijos ir lėšos iš kitų valdymo lygių	713,5	713,5		
Speciali tikslinė dotacija	7579,0	7579,0		
Mokinio krepšeliui finansuoti	112,0	112,0		
Valstybės investicijų programoje numatytiems projektams finansuoti	7467,0	7467,0		

Šaltinis – Pasvalio rajono savivaldybės biudžeto įvykdymo 2009 m. sausio 1 d. ataskaita (forma Nr. 1-sav, metinė)

2008 metais valstybės biudžeto dotacijos sudarė 37524,3 tūkst. Lt arba 48,0 procentų viso biudžeto pajamų su dotacijomis apimties. Dotacijos iš valstybės biudžeto pervestos 99,98 procento. Specialiosios tikslinės dotacijos gauta 29057,8 tūkst. Lt, iš jos valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti 8525,8 tūkst. Lt, moksleivio krepšeliui finansuoti 20532,0 tūkst. Lt, bendrosios dotacijos kompensacijos gauta 174 tūkst. Lt, kitos dotacijos ir lėšos iš kitų valdymo lygių 713,5 tūkst. Lt, speciali tikslinė dotacija mokinio krepšeliui finansuoti 112 tūkst. Lt. Valstybės investicijų programoje numatytiems projektams finansuoti 7467,0 tūkst. Lt.

Sandoriai dėl materialiojo ir nematerialiojo turto

5 lentelė. Sandorių dėl materialiojo ir nematerialiojo turto struktūra

(tūkst. Lt)

<i>Sandoriai dėl materialiojo ir nematerialiojo turto</i>	<i>0</i>	<i>215,8</i>		<i>+215,8</i>
Žemė ir žemės gelmių išteklių realizavimo pajamos		196		+ 196
Kitas ilgalaikis materialusis turtas		19,8		+19,8

Šaltinis – Pasvalio rajono savivaldybės biudžeto įvykdymo 2009 m. sausio 1 d. ataskaita (forma Nr. 1-sav, metinė)

Kitos pajamos

6 lentelė. Kitų pajamų struktūra

(tūkst. Lt)

<i>Kitos pajamos</i>	<i>2808,4</i>	<i>3171,8</i>	<i>112,9</i>	<i>+ 363,4</i>
Turto pajamos	320	628	196,3	+ 308,0
Nuomos mokestis už valstybinę žemę ir valstybinius vandens telkinius	300	595,4	198,5	+ 295,4
Mokesčiai už valstybinius gamtos išteklius	20	32,6	163	+ 12,6
Pajamos už prekes ir paslaugas	2108,4	2030,5	96,3	- 77,9
Pajamos už atsitiktines paslaugas	1303,3	1208,3	92,7	- 95
Įmokos už išlaikymą švietimo, socialinės apsaugos ir kitose įstaigose	805,1	787,0	97,8	- 18,1
Kitos pajamos		35,2		+ 35,2
Pajamos iš baudų ir konfiskacijos	380,0	513,30	135,1	+ 133,3

Šaltinis – Pasvalio rajono savivaldybės biudžeto įvykdymo 2009 m. sausio 1 d. ataskaita (forma Nr. 1-sav, metinė)

Kitų pajamų planas įvykdytas 112,9 procento, gauta 3171,8 tūkst. Lt arba 363,4 tūkst. Lt daugiau nei planuota. Kitos pajamos sudaro 4,1 procento viso biudžeto pajamų su dotacijomis apimties.

Pajamos už atsitiktines paslaugas - socialinio būsto nuoma

2008 metais atliktų finansinių auditų metu nustatyta, kad Savivaldybėje nenustatyta socialinio būsto, kurį eksploatuoja seniūnijos, nuomos kaina, nesivadovauta Lietuvos Respublikos valstybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymo 10 straipsnio nuostatomis.

- Joniškėlio apylinkių seniūnija su gyventojais sudarytose Gyvenamųjų patalpų nuomos sutartyse nenustatė nuomos mokesčio, todėl negavo nuomos pajamų.

- Pumpėnų seniūnija ne su visais gyventojais sudarė nuomos sutartis, todėl negavo dalies nuomos pajamų. O sudarytoms socialinio būsto nuomos sutartims taikė UAB „Pasvalio būtų ūkiui“ patvirtintus socialinio būsto nuomos įkainius.

- Namišių seniūnija socialinio būsto nuomai taikė seniūno įsakymu nustatytą 0,50 ct/kv.m. nuomos tarifą.

- Saločių seniūnijoje socialinio būsto nuomai seniūnas įsakymu pavedė taikyti pagal UAB „Pasvalio būtų ūkiui“ patvirtintus tarifus.

- Vaškų seniūnija socialinio būsto nuomai 2008 metais taikė tarifus patvirtintus UAB „Pasvalio būtų ūkis“, galiojusius iki 2007 m. spalio 1 d.

Pastebėjimas. Savivaldybės taryba nėra nustačiusi socialinio būsto, kurį administruoja seniūnijos, nuomos įkainių, todėl dalis seniūnijų pajamų už socialinio būsto nuomą neima arba ima pagal tarifus patvirtintus UAB „Pasvalio būtų ūkis“, bei seniūno įsakymais nustatytus tarifus, dėl to į savivaldybės biudžetą pajamos surenkamos nepilnai.

Mokyklinio geltonojo autobuso nuomos pajamos

Mokyklinio geltonojo autobuso aprašu, patvirtintu 2006 m. lapkričio 29 d. Pasvalio rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T1-249 „Dėl mokyklinio geltonojo autobuso aprašo patvirtinimo“, nustatyta, kad laisvu nuo mokinių vežiojimo laiku, mokyklinis geltonasis autobusas gali būti nuomojamas pagal Savivaldybės tarybos patvirtintus įkainius.

2008 m. birželio 27 d. Joniškėlio Gabrielės Petkevičaitės-Bitės vidurinės mokyklos aptarnaujantis personalas vyko į kelionę Trakai-Molėtai, kurios metu nuvažiuota 480 km, degalų išlaidos 246,92 Lt padengtos savivaldybės biudžeto lėšomis. Savivaldybės biudžeto asignavimai panaudoti ne pagal paskirtį. Vadovaujantis savivaldybės tarybos patvirtintais įkainiais mokyklos bendruomenės nariams, turėjo būti apskaičiuota ir sumokėta 576 Lt (480 km*1,20 Lt = 576 Lt), pajamos negautos.

Pastebėjimas. Savivaldybės taryba sprendimu patvirtino mokyklinio geltonojo autobuso nuomos įkainius, tačiau, dėl nepakankamos kontrolės, nuomos pajamos į Savivaldybės biudžetą negautos.

Nuomos mokestis už valstybinę žemę ir valstybinius vandens telkinius

Nuomos mokestį už valstybinę žemę nuo 2003 m. sausio 1 d. administruoja savivaldybės. Savivaldybės administracijos Žemės ūkio skyrius vykdo nuomos mokesčio už valstybinę žemę mokėtojų registraciją, tikslina jų duomenis, skaičiuoja nuomos mokestį už valstybinę žemę fiziniams ir juridiniams asmenims, vykdo šio mokesčio sumokėjimo kontrolę. Savivaldybės administracijos Finansų skyriui pavesta tvarkyti nuomos mokesčio už valstybinę žemę banko išrašo duomenis, formuoti įskaitymus, grąžinimus (Finansų skyriaus veiklos nuostatų 9.18 punktas).

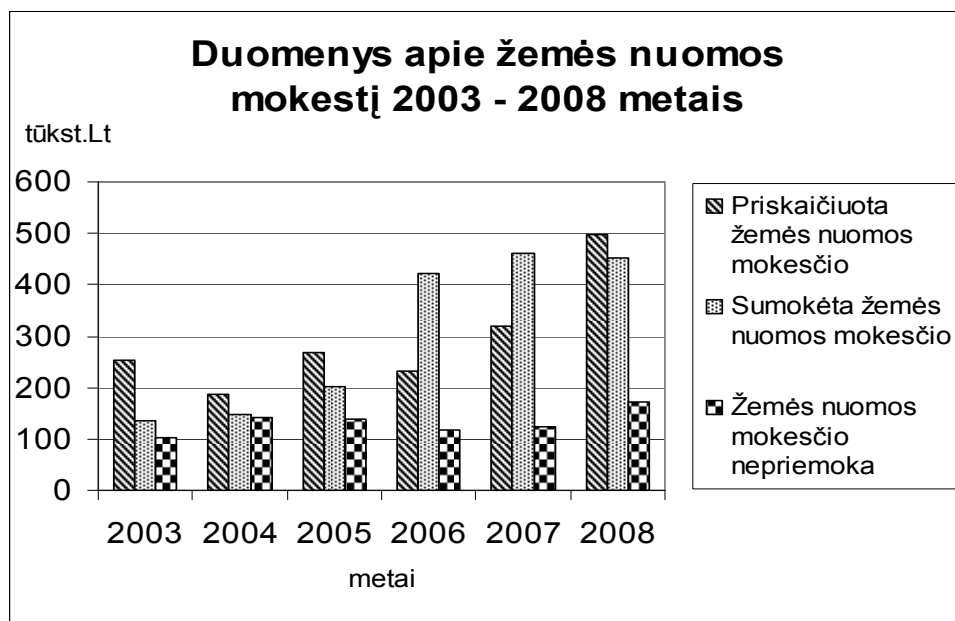
Savivaldybės tarybos 2008 m. gegužės 28 d. sprendimu Nr. T1-114 nustatyti žemės mokesčio ir nuomos mokesčio už valstybinę žemę ir valstybinio vidaus vandenų fondo vandens telkinius tarifai, lengvatos ir mokėjimo terminai 2008 metams.

Audito metu Žemės ūkio skyrius mums pateikė duomenis, kad Savivaldybės administracijos duomenų bazėje 2008 metais yra užregistruoti 2677 nuomos mokesčio už valstybinę žemę mokėtojai, iš jų 2493 fiziniai asmenys ir 184 juridiniai asmenys. Už 2008 metus nuomos mokesčio už valstybinę žemę priskaičiuota 497,6 tūkst. Lt: fiziniams asmenims – 219,9 tūkst. Lt; juridiniams asmenims – 277,7 tūkst. Lt. Iki 2008 m. gruodžio 31 d. sumokėta 451,8 tūkst. Lt (įskaitant 2003–2007 metų mokesčio nepriemoką).

Žemės ūkio skyriaus pateiktais duomenimis, nuomos mokesčio už valstybinę žemę bendroji nepriemoka sudarė: 2004 m. sausio 1 d. - 101,6 tūkst. Lt, 2005 m. sausio 1 d. - 141,2 tūkst. Lt, 2006 m. sausio 1 d. - 140,0 tūkst. Lt, 2007 m. sausio 1 d. - 118,7 tūkst. Lt; 2008 m. sausio 1 d. - 122,3 tūkst. Lt, 2009 m. sausio 1 d. - 171,7 tūkst. Lt.

Pastebėjimas. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Žemės ūkio skyriaus pateiktoje bendrosios nepriemokos 2009 m. sausio 1 d. ataskaitoje nurodyta 16,2 tūkst. Lt permoka. Tiek nepriemokų, tiek permokų duomenys nėra tikslūs, kadangi mokesčio mokėtojai jiems priklausančius sumokėti žemės nuomos mokesčius už valstybinę žemę ir delspinigius dažnai sumoka į vieną sąskaitą banke, t.y. nenurodo atskirai nuomos mokesčio ir delspinigių, dėl to susidaro netikslumai tarp šių mokesčių.

Palyginimui Duomenys apie nuomos mokesčio už valstybinę žemę priskaičiavimą, sumokėjimą ir nepriemokas per 2003–2008 metus pateikti 2 paveiksle.

2 paveikslas

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. lapkričio 19 d. nutarimu Nr. 1798 „Dėl nuomos mokesčio už valstybinę žemę ir valstybinio vidaus vandenų fondo vandens telkinius,, (Žin., 2002, Nr. 112-4993; 2008, Nr. 107-4097) ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. lapkričio 10 d. nutarimu Nr. 1387 „Dėl žemės nuomos mokesčio už valstybinės žemės sklypų naudojimą“ (Žin., 2003, Nr. 106-4755; 2008, Nr. 107-4098) nustatyti mokesčio dydžio intervalai, o konkrečius nuomos mokesčio tarifus įpareigotos nustatyti savivaldybės, kurių teritorijoje yra naudojami valstybinės žemės sklypai ir apie tai informuoti valstybinės žemės sklypų naudotojus.

Nuomos mokesčio už valstybinę žemę administravimo tvarka valstybiniu lygmeniu norminiais teisės aktais nėra reglamentuota. Savivaldybės tarybos 2007 m. birželio 6 d. sprendimu Nr. T1-59 „Dėl žemės mokesčio ir nuomos mokesčio už valstybinę žemę ir valstybinio vidaus vandenų fondo vandens telkinius tarifų, lengvatų ir mokėjimo terminų nustatymo 2007 metams“, nustatant žemės mokesčio ir nuomos mokesčio už valstybinę žemę ir valstybinio vidaus vandenų fondo vandens telkinius tarifus, lengvatas ir mokėjimo terminus 2007 metams, 13.2 punktu Žemės ūkio skyrius buvo įpareigotas apskaičiuoti nepriemoką 2008 m. gegužės 1 d. ir priminimus skolininkams (fiziniais ir juridiniais asmenimis), kurių skola viršija 5 litus, išsiųsti iki 2008 m. gegužės 31 d.

Pastebėjimas. Žemės ūkio skyrius per gegužės mėnesį išsiuntė 664 priminimus 81,3 tūkst. Lt sumai. 12 priminimų 5,3 tūkst. Lt sumai liko neišsiųsta, kadangi nežinoma adresatų gyvenamoji vieta, žemės nuomininkai yra mirę, juridiniai asmenys – išregistruoti. Tolimesni nuomos už valstybinę žemę mokesčio skolų išieškojimo veiksmai 2008 metais nebuvo vykdomi.

Savivaldybės tarybos 2008 m. gruodžio 29 d. sprendimu Nr. T1-269 „Dėl nuomos mokesčio už valstybinę žemę ir valstybinio vidaus vandenų fondo vandens telkinius administravimo taisyklių patvirtinimo“ patvirtintos Nuomos mokesčio už valstybinę žemę administravimo taisyklės (toliau –

Taisyklės), kurios nustato: kaip tarpama nuomos mokesčio už valstybinę žemę mokėtoju; mokesčio apskaičiavimo tvarką; permokų grąžinimo, nepriemokų išieškojimo tvarką.

Pastebėjimas. 2006 m. rugsėjo 12 d. administracijos direktoriaus įsakymu Nr. DV-442 „Dėl žemės mokesčio ir valstybinės žemės nuomos mokesčio už žemės ūkio paskirties žemę lengvatų suteikimo fiziniams asmenims tvarkos patvirtinimo“, patvirtinta lengvatų suteikimo tvarka, kriterijai, terminai. Mūsų nuomone, lengvatų suteikimo kriterijai yra Tarybos kompetencija pagal Vietos savivaldos įstatymo⁷ 16 straipsnio 2 dalies 18 punkto nuostatas.

Daug problemų administruojant šį mokestį iškyla dėl informacijos trūkumo apie žemės nuomotojus ir valstybinės žemės naudotojus, dėl teisinės bazės sutvarkymo, turinčių tiesioginės įtakos pajamų gavimui.

Taisyklų 41 punktu nustatyta, kad nesumokėtų nuomos mokesčio už valstybinę žemę įmokų išieškojimui taikomas penkerių metų ieškinio senaties terminas, kuris pradedamas skaičiuoti nuo kitos dienos po termino nuomos mokesčiui sumokėti.

Pastebėjimas. Dalis fizinių ir juridinių asmenų (tikslaus tokių asmenų skaičiaus Savivaldybės administracija nepateikė) nuomos mokesčio už valstybinę žemę nemoka nuo 2003 metų ir yra susidariusios didelės jų skolos. Dėl taikomo senaties termino Savivaldybė jau prarado nesumokėto nuomos mokesčio išieškojimo teisę už 2003 metus.

Skolininkų sąrašas yra iš Juridinių asmenų registro išregistruotų ir bankrutuojančių įmonių.

7 lentelė. Išregistruotų ir bankrutuojančių įmonių - skolininkų sąrašas

Eil. Nr.	Įmonės pavadinimas	Juridinio asmens kodas	Nepriemokos suma (Lt)	Pastabos
1.	AB „Pasvalio grūdai“	6920439	2344,54	Išregistruota 2006–10–27
2.	UAB „Manra“	169189821	82,17	Išregistruota 2006–01–04
3.	UAB „Kersmis“	169298571	362,43	Išregistruota 2008–06–04
4.	R. Končiaus įmonė „Romikonda“	6920625	2984,11	Išregistruota 2008–07–08
5.	B. Skurdauskienės veterinarijos vaistinė	6914255	75,60	Savininkė mirusi
6.	ŽŪB „Žabynė“	169155242	342,64	Likviduojama 2008–06–20
7.	ŽŪB „Pajiešmeniai“	169157784	1128,05	Likviduojama 2007–08–31
8.	UAB „Garna“	169126924	627,05	Bankrutuojanti 2008–11–18
9.	G. Griauzdės įmonė	169289412	21,17	Bankrutuojanti 2008–11–27
	Iš viso:		7967,76	

Pastebėjimas. Neskiriamas pakankamas dėmesys apskaičiuotų mokesčių išieškojimui, nerenkami duomenys apie išregistruotas (likviduotas), bankrutavusias įmones, nedaromi patikslinimai žemės nuomotojų registre.

Didelės nuomos mokesčio už valstybinę žemę skolos garažų kooperatyvų ir sodininkų bendrijų.

⁷ Žin., 2008, Nr. 113-4290

8 lentelė. Garažų kooperatyvų ir sodininkų bendrijų skolininkų, kurių skola didesnė kaip 100 Lt sąrašas

Eil. Nr.	Įmonės pavadinimas	Juridinio asmens kodas	Nepriemokos suma 2009-01-01 (Lt)
1.	Garažų statybos ir eksploatavimo bendrija „Tauras 3“	269266610	324,54
2.	Garažų eksploatavimo bendrija „Užmiestis“	169278355	1649,18
3.	Garažų kooperatyvas „Draugystė“	510000035	153,83
4.	Garažų kooperatyvas „Užuovėja“	510000217	531,24
5.	Garažų kooperatyvas „Garažas“	510000228	3811,99
6.	Garažų kooperatyvas „Dobilas“	510000239	4414,39
7.	Sodininkų bendrija „Statyba“	510000285	621,85
8.	Sodininkų bendrija „Technika“	510000296	1400,16
9.	Sodininkų bendrija „Pušynė“	510000321	288,81
10.	Sodininkų bendrija „Berželis“	510000343	892,56
	Iš viso:		14088,55

Pastebėjimas. Nepakankamai išnaudotos Savivaldybės galimybės administruojant nuomos mokesčių už valstybinę žemę ir išieškant nesumokėtas mokesčio sumas, dėl to negaunamos lėšos į Savivaldybės biudžetą.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. lapkričio 19 d. nutarimo Nr. 1798 „Dėl nuomos mokesčio už valstybinę žemę“ 1.8. punkte numatyta, kad Savivaldybių tarybos savo biudžeto sąskaita turi teisę mažinti valstybinės žemės nuomos mokesčių arba visai jo atleisti.

Pastebėjimas. Dėl įstatymu numatytų lengvatų ir Savivaldybės tarybos sprendimais sumažintų mokesčių (tame skaičiuje ir atleidimo nuo jų) į Savivaldybės biudžetą negauta 432,1 tūkst. Lt nuomos mokesčio už valstybinę žemę.

Pasvalio rajono savivaldybės taryba 2008 m. rugsėjo 30 d. sprendimu Nr. T1-208, įpareigojo Savivaldybės administraciją iki 2008 m. gruodžio 31 d. parengti programą dėl daugiabučių namų detaliųjų ir geodezinių planų parengimo.

Pastebėjimas. Programa dėl daugiabučių namų detaliųjų ir geodezinių planų parengimo 2008 metais neparengta.

Pajamos iš baudų ir konfiskacijos

Pasvalio rajono savivaldybės biudžetas pajamų iš baudų ir konfiskacijos 2008 metais gavo 513,3 tūkst. Lt. Jas sudarė policijos paskirtos administracinės baudos, įskaitant baudas už kelių eismo taisyklių pažeidimus, valstybinės mokesčių inspekcijos paskirtos administracinės baudos ir kitos administracinės baudos. Didžiausią pajamų iš baudų ir konfiskacijos dalį 482,2 tūkst. Lt sudarė administracinės baudos už kelių eismo taisyklių pažeidimus (į savivaldybės biudžetą pervedama 40 procentų sumokėtų administracinių baudų).

Pastebėjimas. 2008 metais administracinių baudų už kelių eismo taisyklių pažeidimus paskirta 1028,1 tūkst. Lt baudų, sumokėta (įskaitant įsiskolinimus iš ankstesnių metų) 1070,4 tūkst. Lt;

administracinių baudų pagal Administracinių teisės pažeidimų kodekso 177, 177¹, 177², 178, 180 straipsnius paskirta 18,1 tūkst. Lt, sumokėta 7,1 tūkst. Lt; administracinių baudų už kitus pažeidimus paskirta 51,8 tūkst. Lt, išieškota 12,9 tūkst. Lt⁸.

Dėl detalesnės informacijos apie paskirtas ir sumokėtas baudas pateikimo Kontrolės ir audito tarnyba kreipėsi Panevėžio apskrities valstybinės mokesčių inspekcijos Pasvalio skyrių⁹ ir Panevėžio apskrities vyriausiojo policijos komisariato Pasvalio rajono policijos komisariatą¹⁰. Policijos komisariatas žodžiu informavo, kad detalių duomenų neteiks, o valstybinės mokesčių inspekcijos Pasvalio skyrius atsisakė teikti prašomus duomenis dėl to, kad tai susiję su didelėmis darbo, laiko ir materialinėmis sąnaudomis¹¹.

Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo¹² 16 straipsnio 2 dalies 20 punkte numatyta kompetencija Tarybai dėl pasiūlymų valstybės institucijoms dėl savivaldybės teritorijoje esančių šių institucijų padalinių veiklos gerinimo teikimo, prireikus šių padalinių vadovų išklausymo reglamento nustatyta tvarka.

Lietuvos Respublikos vietos savivaldos¹¹ įstatymo 20 straipsnio 2 dalies 12 punkte numatyta, kad Meras, gavęs Savivaldybės tarybos pritarimą sudaro *savivaldybės bendradarbiavimo su valstybės institucijomis sutartis*.

Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo¹³ 30 straipsnio 1 dalies nuostatomis, mokesčių administratorius atlikdamas savo funkcijas *bendradarbiauja su* kitomis Lietuvos Respublikos valstybės, *savivaldybių institucijomis* ir įstaigomis, atlieka bendrus patikrinimus, kitas kontrolės funkcijas ir *užtikrina keitimąsi informacija*.

IŠVADOS:

1. Pasvalio rajono savivaldybės 2008 m. biudžeto pajamų (įskaitant metų pradžios likučius) užduotis įvykdyta 77402,0 tūkst. Lt arba 97,3 procento, planas neįvykdytas 2152 tūkst. Lt pajamų. Palyginus su 2007 metais, biudžeto pajamos padidėjo 13043,0 tūkst. Lt.

2. Pasvalio rajono savivaldybės biudžetui tenkanti bendroji mokestinė nepriemoka 2009 m. sausio 1 d. sudarė 313,3 tūkst. Lt.

⁸ Panevėžio apskrities vyriausiojo policijos komisariato Pasvalio rajono policijos komisariato 2009–03–17 raštas Nr. 50-77-S-1651

⁹ Pasvalio rajono savivaldybės Kontrolės ir audito tarnybos 2009 m. kovo 25 d. raštas Nr. KS-36 „Dėl duomenų pateikimo“.

¹⁰ Pasvalio rajono savivaldybės Kontrolės ir audito tarnybos 2009 m. kovo 25 d. raštas Nr. KS-37 „Dėl informacijos pateikimo“

¹¹ Panevėžio apskrities valstybinės mokesčių inspekcijos Pasvalio skyriaus 2009 m. kovo 30 d. raštas Nr. (15.1)-170-222 „Dėl įplaukų už administracines baudas ir turto bei žemės realizavimą 2008 metais“

¹² Žin., 2008, Nr. 113-4290

¹³ Žin., 2004, Nr. 63-2243

3. 2008 metais, Savivaldybės tarybai atleidus nuo mokesčių, Pasvalio rajono savivaldybė negavo 432,7 tūkst. Lt žemės mokesčio, nuomos mokesčio už valstybinę žemę ir nekilnojamojo turto mokesčio pajamų.

4. Dėl nepakankamo vietinių rinkliavų už atitinkamų leidimų išdavimą teisinio reglamentavimo ir nepakankamos jų vidaus kontrolės į Savivaldybės biudžetą nepilnai surenkamos vietinės rinkliavos.

5. Savivaldybės taryba nėra nustačiusi socialinio būsto, kurį administruoja seniūnijos, nuomos įkainių, todėl dalis seniūnijų pajamų už socialinio būsto nuomą neima arba taiko skirtingus, savo nusistatytus įkainius.

6. Savivaldybės taryba spendimu patvirtino mokyklinio geltonojo autobuso nuomos įkainius, tačiau, dėl nepakankamos vidaus kontrolės, nuomos pajamos į Savivaldybės biudžetą surenkamos nepilnai.

7. 2006 m. rugsėjo 12 d. administracijos direktoriaus įsakymu Nr. DV-442 „Dėl žemės mokesčio ir valstybinės žemės nuomos mokesčio *už žemės ūkio paskirties žemę* lengvatų suteikimo fiziniams asmenims tvarkos patvirtinimo“, patvirtinta lengvatų suteikimo tvarka, kriterijai, terminai. Mūsų nuomone, lengvatų suteikimo kriterijai yra Tarybos kompetencija pagal Vietos savivaldos įstatymo¹⁴ 16 straipsnio 2 dalies 18 punkto nuostatas.

8. Savivaldybės administracijos atliekama nuomos mokesčio už valstybinę žemę surinkimo kontrolė yra nepakankama. Tai rodo 2009 m. sausio 1 d. padidėjusi žemės nuomos mokesčio nepriemoka (171,7 tūkst. Lt). Laiku šio mokesčio nesumokantiems asmenims netaikomos jokios nepriemokų išieškojimo priemonės. Dėl nustatyto penkių metų senaties termino Savivaldybė jau prarado nesumokėto nuomos mokesčio išieškojimo teisę už 2003 metus.

9. Nepakankamas dėmesys skiriamas nuomos mokesčio už valstybinę žemę mokėtojų registro analizei. 2009 m. sausio 1 d. nuomos mokesčio už valstybinę žemę mokėtojų registre buvo keturios išregistruotos, dvi likviduojamos, dvi bankrutuojančios įmonės, kurių bendras nuomos mokesčio už valstybinę žemę įsiskolinimas - 7,9 tūkst. Lt. Registro nepriemokų duomenų bazėje yra mirusių fizinių asmenų.

10. Nepakankamas dėmesys skiriamas bendradarbiavimui su valstybės įstaigomis ir institucijomis administruojančiomis mokesčius ir įmokas, patenkančius į savivaldybės biudžetą. Neskatinamas šių institucijų atskaitingumas Savivaldybės tarybai, neanalizuojamos savivaldybės biudžeto pajamų nesurinkimo priežastys, neužtikrinamas keitimasis informacija.

---

¹⁴ Žin., 2008, Nr. 113 - 4290

REKOMENDACIJOS:

1. Patvirtinti Leidimų įrengti laikinus kilnojamus įrenginius savivaldybės teritorijoje išdavimo nuostatus bei vietinės rinkliavos dydžius už juos.
2. Peržiūrėti ir patikslinti Leidimų atlikti kasinėjimo darbus savivaldybės viešojo naudojimo teritorijoje, atitverti ją ar jos dalį arba apriboti eismą joje išdavimo, Leidimų įrengti išorinę reklamą savivaldybės teritorijoje išdavimo, Leidimų prekiauti ar teikti paslaugas savivaldybės tarybos nustatytose viešosiose vietose išdavimo, Leidimų organizuoti komercinius renginius savivaldybei priklausančiose ar valdytojo teise valdomose viešojo naudojimosi teritorijose išdavimo, Gyvūnų (šunų, kačių) registravimo ir laikymo daugiabučiuose namuose nuostatus.
3. Nustatyti tipines leidimų formas ir išduodamų leidimų registravimo tvarką.
4. Nustatyti papildomas vidaus kontrolės procedūras ir atsakingus asmenis kiekvienai vietinės rinkliavos rūšiai. Užtikrinti tinkamą vidaus kontrolės sistemos funkcionavimą Vietinių rinkliavų srityje.
5. Užtikrinti informacijos viešumą apie Savivaldybės išduodamus leidimus, jų išdavimo tvarkas ir vietinių rinkliavų dydžius bei jų mokėjimo periodiškumą.
6. Užtikrinti, kad nuomos mokesčio už valstybinę žemę prievolių nevykdantys asmenys būtų tinkamai perspėti ir imamasi realių teisinių priemonių nepriemokoms išieškoti.
7. Spręsti klausimą dėl likviduotų, bankrutuojančių, mirusių žemės nuomininkų likusių nesumokėtų nuomos mokesčio už valstybinę žemę įsiskolinimų.
8. Nuolat analizuoti nuomos mokesčio už valstybinę žemę mokėtojų registro duomenis ir, esant reikalui, atlikti pakeitimus.
9. Teikti Tarybai tvirtinti kriterijus dėl žemės mokesčio ir valstybinės žemės nuomos mokesčio lengvatų suteikimo fiziniams ir juridiniams asmenims.
10. Skatinti glaudesnę bendradarbiavimą su valstybės įstaigomis ir institucijomis administruojančiomis mokesčius ir įmokas, patenkančius į savivaldybės biudžetą; skatinti šių institucijų atskaitingumą Savivaldybės tarybai, prašyti paaiškinti mokesčių nesurinkimo priežastis; užtikrinti keitimąsi informacija.

VIII. SAVIVALDYBĖS BIUDŽETO IŠLAIDOS

Savivaldybės tarybos 2008 m. vasario 6 d. sprendimu Nr. T1-5 **79493,8 tūkst. Lt** biudžeto asignavimų paskirstyta asignavimų valdytojams, **180,0 tūkst. Lt** skirta Savivaldybės administracijos direktoriaus rezervui.

Po paskutinio Savivaldybės biudžeto patikslinimo (Savivaldybės tarybos 2008 m. gruodžio 29 d. sprendimas Nr. T1-267) asignavimų suma padidėjo **1105,5 tūkst. Lt** ir sudarė **80599,3 tūkst. Lt**: išlaidoms – **70336,2 tūkst. Lt**, iš jų darbo užmokesčiui – **43195,3 tūkst. Lt**; turtui įsigyti – **10260,3 tūkst. Lt**. Be to, numatyta **2,8 tūkst. Lt** mokinio krepšelio lėšų perduoti kitoms savivaldybėms dėl mokinių migracijos.

2008 metais padaryta **76685,9 tūkst. Lt** išlaidų, iš jų **66746,7 tūkst. Lt** išlaidoms, t.sk. **32649,6 tūkst. Lt** darbo užmokesčiui ir **9936,5 tūkst. Lt** – turtui įsigyti. Kitoms šalies mokykloms perduota **2,7 tūkst. Lt** mokinio krepšelio lėšų.

Administracijos direktoriaus rezervas

Biudžeto sandaros įstatymo 25 straipsnio 2 dalimi nustatyta, kad rezervo lėšos naudojamos tik toms reikmėms, kurių negalima numatyti sudarant ir tvirtinant savivaldybės biudžetą. Šios lėšos naudojamos ekstremalių situacijų padariniams likviduoti ir kitoms reikmėms pagal savivaldybių tarybų nustatytas taisykles.

Savivaldybės tarybos 2008 m. vasario 6 d. sprendimu Nr. T1-30 patvirtintos Savivaldybės administracijos direktoriaus rezervo lėšų naudojimo taisyklės išplečia rezervo panaudojimo ribas:

5. Rezervo lėšos gali būti naudojamos:
- 5.1. ekstremalių situacijų, sukeltų dėl gamtinio, techninio, ekologinio ar socialinio pobūdžio priežasčių, padariniams likviduoti Savivaldybės teritorijoje;
  - 5.2. Savivaldybės teritorijoje neplanuotoms ekologinėms problemoms spręsti;
  - 5.3. vienkartinėms pašalpoms mokėti asmenims, kurių gyvenamieji būstai nukentėjo stichinės nelaimės, gaisro, avarijos metu;
  - 5.4. vienkartinėms premijoms mokėti asmenims, padėjusiems išaiškinti nusikalstamas veikas, gelbėjusiems žūstančius, nukentėjusiuosius;
  - 5.5. transporto išlaidoms pagal visuomeninių ir religinių organizacijų prašymus;
  - 5.6. padidinti savivaldybės biudžetinėms įstaigoms skirtus asignavimus, išaugus atskirų rūšių išlaidoms dėl objektyvių priežasčių:
    - 5.6.1. padidėjus įstaigos išlaikymo, įsigyjamų prekių, darbų ar paslaugų kainoms, tarifams;
    - 5.6.2. avarinių gedimų pasekmėms įstaigose likviduoti;
    - 5.6.3. atsiradus papildomiems darbams ir išlaidoms, remontuojant ir įsigyjant ilgalaikį turtą;
  - 5.7. renginių, kurie nebuvo planuoti tvirtinant biudžetą, organizavimo išlaidoms padengti;
  - 5.8. nenumatytiems visuomenės poreikiams tenkinti;
  - 5.9. kitoms Savivaldybės biudžete nenumatytiems reikmėms, kurias būtina neatidėliotinai spręsti.

2008 metais panaudota **60,6 tūkst. Lt** Savivaldybės administracijos direktoriaus rezervo lėšų, jos buvo skirtos vienuolikai subjektų.

- Savivaldybės administracijos direktoriaus lėšos skirtos:**
- Vėžė Pasvalio krepšinio klubas – 30,0 tūkst. Lt komandos paramai (detalios poreikio sąmatos nėra);
  - Daujėnų medžiotojų būreliui – 1,5 tūkst. Lt, bebrų užtvankoms ardyti (detalios poreikio sąmatos nėra);
  - Muzikos klubui „Linksmasis akordas“ – 2,2 tūkst. Lt paremti Pasvalio ir Norvegijos jaunimo bendradarbiavimo projektą (detalios poreikio sąmatos nėra);
  - Daujėnų pagrindinei mokyklai – 0,7 tūkst. Lt Sekminių renginiui (kryžiui pastatyti);
  - Pasvalio šv. Jono krikštytojo parapijai – 2,5 tūkst. Lt jaunimo tikėjimo dienai (detalios poreikio sąmatos nėra);
  - Klubui „Klėties teatras“ – 6,0 tūkst. Lt Joninių šventei „Senasis tiltas“ Pasvalio mieste organizuoti (svečių maitinimui, nakvynės išlaidoms, autorinėms sutartims su vedančiaisiais);
  - Meškalaukio kaimo bendruomenei - 6,9 tūkst. Lt laikinai paramai investiciniam projektui finansuoti. (Pinigai į Savivaldybės biudžetą grąžinti 2009 m. sausio 27 d.);

- Pasvalio rajono vietos veiklos grupei – 6,0 tūkst. Lt strategijos vertimui į anglų kalbą;
- Pasvalio kultūros ir sporto centrui – 2,0 tūkst. Lt Mikoliškio skyriaus kaimo kapelos „Apynėlis“ dalyvių rūbams įsigyti;
- Krinčino kaimo bendruomenei – 0,85 tūkst. Lt teismo išlaidoms apmokėti;
- Pasvalio sporto mokyklai – 2,0 tūkst. Lt bokso čempionato Didžiojoje Britanijoje dalyvio A. Naudžiaus akreditacijos išlaidoms apmokėti.

Pastebėjimai. Keturi subjektai (VŠĮ Pasvalio krepšinio klubas, Daujėnų medžiotojų būrelis, muzikos klubas „Linksmasis akordas“, Pasvalio Šv. Jono krikštytojo parapija), kreipdamiesi paramos į administracijos direktorių, nepateikė lėšų poreikio detalių sąmatų.

Tik labai nedidelė dalis lėšų (1,5 tūkst. Lt) panaudota ekstremalių situacijų padariniams likviduoti. Visos kitos Administracijos direktoriaus rezervo lėšos panaudotos savivaldybės biudžetinių įstaigų, religinių bendruomenių bei visuomeninių organizacijų kultūrinei, sportinei veiklai, turtui įsigyti, kitiems poreikiams. Didžiąją dalį iš Administracijos direktoriaus rezervo skirtų lėšų buvo galima numatyti planuojant ir tvirtinant 2008 metų Savivaldybės biudžetą.

Biudžeto asignavimai

9 lentelė. Pasvalio rajono savivaldybės 2007–2008 metų biudžeto išlaidų struktūra pagal jų ekonominę klasifikaciją

Išlaidų straipsniai	2007 m.		2008 m.		2008 m. rodiklių palyginimas su 2007 m.	
	tūkst. Lt	lyginamasis svoris	tūkst. Lt	lyginamasis svoris	tūkst. Lt	%
Darbo užmokestis	26986,0	42,1	32649,6	42,6	5663,6	0,5
Įnašai socialiniam draudimui	8345,1	13,0	10020,5	13,1	1675,4	0,1
Mityba	575,8	0,9	644,9	0,8	69,1	-0,1
Medikamentai	5,2	0,0	3,9	0,0	-1,3	0
Šildymas	1389,2	2,2	2184,4	2,8	795,2	0,6
Elektros energija	1242,9	1,9	1439,7	1,9	196,8	0
Ryšių paslaugos	348,8	0,5	366,8	0,5	18	0
Transporto išlaikymas	1030,1	1,6	1283,6	1,7	253,5	0,1
Apranga ir patalynė	27,0	0,0	37,1	0,0	10,1	0
Spaudiniai	485,1	0,8	475,2	0,6	-9,9	-0,2
Kitos prekės	1763,7	2,7	1980,4	2,6	216,7	-0,1
Komandiruotės	27,8	0,0	118,5	0,2	90,7	0,2
Miestų ir gyvenviečių viešasis ūkis	305,9	0,6	136,4	0,2	-169,5	-0,4
Vandentiekis ir kanalizacija	120	0,2	157,7	0,2	37,7	0
Ilgalaikio materialinio turto nuoma	5,5	0,0	5,1	0,0	-0,4	0
Ilgalaikio materialinio turto remontas	465,1	0,7	1108,2	1,4	643,1	0,7
Kvalifikacijos kėlimas	192,7	0,3	196,0	0,3	3,3	0
Kitos paslaugos	2508,9	3,9	3033,4	4,0	524,5	0,1
Lėšos, pervestos	0	0	90,4	0,1	90,4	0,1

nepavaldžioms įstaigoms						
Palūkanos	231,5	0,4	507,6	0,7	276,1	0,3
Subsidijos, dotacijos ir kitos pervedamos lėšos	3019	4,7	3000,0	3,9	-19	-0,8
Socialinės išmokos	4311,6	6,7	5611,2	7,3	1299,6	0,6
Kitos išlaidos	1063,3	1,7	1696,1	2,2	632,8	0,5
Materialiojo ir nematerialiojo turto įsigijimo išlaidos	8951,7	14,0	9453,7	12,3	502	-1,7
Finansinio turto įsigijimo išlaidos	26,1	0,0	0	0	-26,1	0
Paskolų dengimas	733,0	1,1	482,8	0,6	-250,2	-0,5
Iš viso:	64161,0	100,0	76683,2	100,0	12522,2	x

Savivaldybės biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2009 m. sausio 1 d. ataskaitos (F-2-sav.) duomenimis pagal ekonominę klasifikaciją didžiausią lyginamąjį svorį 2008 metų Savivaldybės biudžeto išlaidose sudaro išlaidos darbo užmokesčiui – net **42,6 proc.**, valstybinio socialinio draudimo įmokos – **13,1 proc.**, socialinės išmokos – **7,3 proc.**, išlaidos sandoriams su materialiuoju ir nematerialiuoju turtu bei finansinių įsipareigojimų vykdymui – **12,9 proc.** Pervesta 3000,0 tūkst. Lt dotacijos kompensacija į valstybės biudžetą, ji sudaro **3,9 proc.** visų išlaidų.

10 lentelė. Pasvalio rajono savivaldybės 2007–2008 metų biudžeto išlaidų struktūra pagal funkcinę klasifikaciją

Išlaidų kodas	Išlaidų straipsniai	2007 m.		2008 m.		2008m. rodiklių palyginimas su 2007 m.	
		tūkst. Lt	lyginamasis svoris	tūkst. Lt	lyginamasis svoris	tūkst. Lt	%
1	Bendros valstybės paslaugos (valdymas)	8752,1	13,6	10205,8	13,3	1453,7	-0,3
	Tame skaičiuje - bendrosios dotacijos kompensacija Valstybės išdui	3012,0	4,7	3000,0	3,9	-12,0	-0,8
2	Gynyba	78,9	0,1	105,9	0,1	27,0	0
3	Viešojo tvarka ir visuomenės apsauga	1041,9	1,6	1363,6	1,8	321,7	0,2
4	Ekonomika	3520,7	5,4	4416,1	5,8	895,4	0,4
5	Aplinkos apsauga	173,8	0,2	349,8	0,5	176,0	0,3
6	Būstas ir komunalinis ūkis	4008,9	6,2	4829,7	6,3	820,8	0,1
7	Sveikatos apsauga	3625,0	5,6	2005,8	2,6	-1619,2	-3,0
8	Poilsis, kultūra ir religija	6026,8	9,4	10065,2	13,1	4038,4	3,7
9	Švietimas	30719,6	47,9	35271,3	46,0	4551,7	-1,9
10	Socialinė	6213,3	10,0	8070,0	10,5	1856,7	0,5

	apsauga						
	Iš viso	64161,0	100,0	76683,2	100,0	12522,2	x

Didžiausią Savivaldybės biudžeto išlaidų dalį sudarė išlaidos švietimui – **35271,3 tūkst. Lt (46,0 proc.)**, valdymo išlaidos - **10205,8 tūkst. Lt (13,3 proc.)**, poilsiui, kultūrai ir religijai – **10065,2 tūkst. Lt (13,1 proc.)**, socialinei apsaugai - **8070,0 tūkst. Lt (10,5 proc.)**.

Finansinių auditų metų nustatyti trūkumai ir neatitikimai

1. Biudžeto asignavimų valdytojai įstatymų nustatyta tvarka atsako už programų vykdymą, programų sąmatų sudarymą ir vykdymą neviršijant patvirtintų asignavimų sumų, už paskirtų asignavimų efektyvų, atitinkantį programoje nustatytus tikslus ir rezultatyvų naudojimą¹⁵.

Pastebėjimai. Joniškėlio miesto seniūnijai skirti biudžeto asignavimai buvo naudojami neracionaliai ir ne pagal paskirtį:

- 22,7 tūkst. Lt lėšų neteisėtai panaudojo Joniškėlio dvaro remontui, kuris nėra Savivaldybei perduotas nei patikėjimo, nei panaudos teise; Seniūnija išleido 4,9 tūkst. Lt iš programos 6.2.1.1. „Komunalinio ūkio plėtra“ Joniškėlio Krašto muziejaus eksponatų atvežimui ir remontui. Joniškėlio miesto seniūnijoje juridškai nėra įsteigtas muziejus ir tvirtinant Savivaldybės biudžetą asignavimai minėtiems tikslams nebuvo skirti;

- 10,7 tūkst. Lt darbo užmokesčiui ir 3,3 tūkst. Lt valstybinio socialinio draudimo įmokoms skirtų asignavimų buvo išmokėta priemonėms Seniūnijos darbuotojams. Priemokos buvo mokamos beveik visiems seniūnijos darbuotojams už įprastą darbo krūvį viršijančią veiklą, papildomos veiklos nedetalizuojant;

- seniūnas 2008 metais 95 kartus tarnybiniu automobiliu buvo išvykęs už rajono ribų, pravažiavo 13,9 tūkst. km., sunaudojo 1001 litrą degalų už 3,7 tūkst. Lt. Seniūno išvykimai komandiruočių įsakymais neišforminti.

Joniškėlio miesto seniūnijos programos 1.3.2.2. „Administravimas ir valdymas“ faktinės išlaidos viršija turtui skirtus asignavimus – 2,5 tūkst. Lt.

2. Kai kurių asignavimų valdytojų Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2008 m. gruodžio 31 d. ataskaitų (forma Nr. 2-metinė) ***duomenys apie turto įsigijimą iš biudžeto lėšų nesutampa*** su „Ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto 2008 m. apyskaita“ (forma Nr. 3-metinė) priedų „Pažyma dėl ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto įsigijimo ir nurašymo iš apskaitos“ turto įsigijimo iš biudžeto lėšų duomenimis:

¹⁵ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 7 straipsnio 1 punktas.

- Pasvalio miesto seniūnijos duomenys netinka 1,4 tūkst. Lt, turto įsigijimo iš biudžeto lėšų duomenyse nenurodyta nebaigtos statybos vertė. Klaida ištaisyta 2009 m. sausio mėn.

- Pasvalio rajono Priešgaisrinės tarnybos duomenys netinka 0,5 tūkst. Lt, neteisingai nurodytos faktinės išlaidos (forma Nr. 2)

- Namišių seniūnijoje duomenys netinka 23,1 tūkst. Lt, neteisingai nurodytos faktinės išlaidos (forma Nr. 2);

- Pasvalio apylinkių seniūnijos duomenys netinka 75,8 tūkst. Lt, neteisingai nurodyti turto įsigijimo iš biudžeto lėšų duomenys;

- Pasvalio savivaldybės administracijos duomenys netinka 13,35 tūkst. Lt Turto įsigijimo iš biudžeto lėšų duomenyse nenurodyta 13,0 tūkst. Lt nebaigtos statybos ir 0,35 nematerialiojo turto vertė. Klaida ištaisyta 2009 m. kovo mėnesį.

Pastebėjimas. Asignavimų valdytojų duomenų skirtumai atitinkamose finansinės atskaitomybės formose sąlygojo ir skirtumus tarp Savivaldybės suvestinės formos Nr. 2-sav.-metinė „Pasvalio rajono savivaldybės biudžeto išlaidų sąmatų įvykdymo 2008 m. gruodžio 31 d. ataskaita“ kasinių išlaidų turtui įsigyti ir formos Nr. 3-metinė „Ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto 2008 m. apyskaita“ priedų „Pažyma dėl ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto įsigijimo ir nurašymo iš apskaitos“ 2 eilutės duomenų. Tačiau šie skirtumai bendrai Savivaldybės ilgalaikio turto įsigijimo vertei įtakos beveik neturėjo, tik sąlygojo netikslų įsigyto 2008 metais turto paskirstymą tarp ataskaitų eilučių ir, vertinant ataskaitas, nelaikoma reikšmingais nukrypimais.

3. Savivaldybės administracijai iš Valstybės investicinės programos buvo skirta asignavimų investicijoms (ekonominės klasifikacijos 3 kodas).

Pastebėjimas. Savivaldybės administracija už 9,1 tūkst. Lt sumą (iš ekonominės klasifikacijos kodo 3.1) įsigijo trumpalaikio turto. Asignavimai panaudoti ne pagal paskirtį.

4. Pumpėnų seniūnija kultūros namams įrengė gaisro – apsauginę signalizaciją už 4,5 tūkst. Lt. Dalį išlaidų – 3,4 tūkst. Lt pagal funkcijų klasifikaciją apskaitė „Bendros planavimo ir statistinių duomenų paslaugos“ (01.03.02) straipsnyje „Ilgalaikio materialiojo turto įsigijimas“ (3.1.1.).

Pastebėjimas. Dėl to, programos 1.3.2.2 „Bendros planavimo ir statistinių duomenų paslaugos“ Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2009 m. sausio 1 d. ataskaitos (forma Nr. 2) 106 eilutė „Sandoriai dėl materialiojo ir nematerialiojo turto bei finansinių įsipareigojimų vykdymas“ 3,4 tūkst. Lt suma padidinta, o specialiosios programos 6.2.1.1. „Komunalinio ūkio plėtra“ Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2009 m. sausio 1 d. ataskaitos (forma Nr. 2) 106 eilutė „Sandoriai dėl materialiojo ir nematerialiojo turto bei finansinių įsipareigojimų vykdymas“ 3,4 tūkst. Lt suma sumažinta.

5. Į Valstybės ir savivaldybių biudžetų išlaidų ekonominės klasifikacijos turto įsigijimo straipsnį (3.1.1 kodas) įtraukiamos išlaidos susijusios su trumpalaikio turto įsigijimu. Pasvalio rajono Vaškų vidurinės mokykla iš išlaidų ekonominės klasifikacijos straipsnio 3.1.1. „Ilgalaikio materialiojo turto kūrimas ir įsigijimas“, įsigijo penkis vienetus buitinės technikos už 4,7 tūkst. Lt (skalbimo mašina, kaina 1,2 tūkst. Lt, šaldytuvas, kaina 0,5 tūkst. Lt, indų plovimo mašina, kaina 1,3 tūkst. Lt, įmontuojama elektrinė keraminė kaitvietė, kaina 0,9 tūkst. Lt, orkaitė, kaina 0,9 tūkst. Lt) ir buhalterinėje apskaitoje užpajamavo kaip ilgalaikio turto vieneta (komplektą).

Pastebėjimas. Dėl to programos 9.2.2.2 „Mokyklos aplinkos finansavimas“ Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2009 m. sausio 1 d. ataskaitos (forma Nr. 2) 106 - 108, 117 ir 119 eilutės yra neteisingos, t.y. 2,2 tūkst. Lt padidintos, o tuo tarpu 9, 19 eilutės ta pačia suma sumažintos.

6. Į Valstybės ir savivaldybių biudžetų išlaidų ekonominės klasifikacijos darbo užmokesčio pinigais (2.1.1.1.1) straipsnį įtraukiamas darbo užmokestis darbuotojams, o į darbdavių socialinės paramos (2.7.3) straipsnį įtraukiama darbdavio socialinė parama, mokama pinigais arba natūra savo darbuotojams: ligos pašalpa, darbdavio mokama už dvi pirmąsias kalendorines nedarbingumo dienas, išeitinės išmokos, pašalpos esant sunkiai materialinei būklei, mirties ar kitais atvejais ir t. t.¹⁶.

Pastebėjimas. Pumpėnų, Joniškėlio apylinkių ir miesto, Namišių seniūnijos, Joniškėlio Gabrielės Petkevičaitės-Bitės, Pumpėnų vidurinės mokyklos, nesilaikydamos teisės aktų reikalavimų, dalį darbo užmokesčiui skirtų asignavimų panaudojo socialinėms išmokoms. Dėl to Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2009 m. sausio 1 d. ataskaitų (forma Nr. 2) 2 - 4 eilutės „Darbo užmokestis“ (išlaidų ekonominės klasifikacijos kodas 2.1.) kasinės ir faktinės išlaidos padidintos, o 75, 82 - 83 eilutės „Socialinės išmokos“ (išlaidų ekonominės klasifikacijos kodas 2.7.) sumažintos.

7. Įstaigos, nesivadovaudamos Darbuotojo ir valstybės tarnautojo vidutinio darbo užmokesčio apskaičiavimo tvarkos aprašo nuostatomis, neteisingai apskaičiavo atostoginius, kompensacijas už nepanaudotas atostogas ir išeitines išmokas. Nesivadovavo Darbo kodekso 194 straipsnio nuostatomis ir neapskaičiavo darbo užmokesčio už darbą poilsio dieną.

Pastebėjimas. Dėl to, Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2009 m. sausio 1 d. ataskaitų (forma Nr. 2) 2 - 4 eilutės „Darbo užmokestis“ (išlaidų ekonominės klasifikacijos kodas 2.1.) kasinės ir faktinės išlaidos neteisingos Pumpėnų seniūnijoje, Joniškėlio Gabrielės Petkevičaitės-Bitės vidurinėje mokykloje.

¹⁶ LR Finansų ministro 2003 m. liepos 3 d. įsakymu Nr. 1K-184 (LR Finansų ministro 2005 m. rugsėjo 29 d. įsakymo Nr. 1K - 280 redakcija) patvirtintos Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacijos paaiškinimai.

Nepanaudoti asignavimai

Vadovaudamiesi Biudžeto sandaros įstatymo 32 straipsnio 1 dalim, asignavimų valdytojai iki 2009 metų sausio 10 dienos į Savivaldybės biudžetą turėjo sugrąžinti nepanaudotus 2008 metų biudžeto asignavimus.

Pastebėjimas. Narteikių mokykla-darželis „Linelis“ pavėluotai, t. y. 2009 m. sausio 21 d. į Savivaldybės biudžeto sąskaitą pervedė 10,6 tūkst. Lt nepanaudotų 2008 metų Savivaldybės biudžeto asignavimų. Debetinio ir kreditinio įsiskolinimo ataskaitos 2009–01–01 duomenimis šis asignavimų valdytojas 2008 metų pabaigai turėjo kreditinių skolų, todėl, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių 78 punktu, likusius nepanaudotus asignavimus pirmiausia turėjo nukreipti šių skolų dengimui.

Metų pabaigoje likusios nepanaudotos tikslinės paskirties lėšos, nustatytos savivaldybių biudžetams priimant atitinkamų metų Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymą, lėšos, kurios per metus buvo paskirtos savivaldybių biudžetams pagal atskirus įstatymus ar Vyriausybės nutarimus arba panaudotos ne pagal tikslinę paskirtį, iki kitų metų 10 dienos grąžinamos į valstybės biudžetą¹⁷.

Pastebėjimas. Finansų skyrius į valstybės išdą 7,3 tūkst. Lt 2008 metais nepanaudotų tikslinės paskirties lėšų: 0,8 tūkst. Lt lėšų mokinių paramai (už maisto produktus mokiniams, kurie maitinami nemokamai) ir 6,5 tūkst. Lt lėšų, skirtų kompensacijoms už šildymą skaičiuoti ir mokėti.

Be to, po Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės atlikto 2007 metų finansinio audito į Valstybės išdo sąskaitą Savivaldybė sugrąžino 339,1 tūkst. Lt:

- 2008 m. vasario 5 d. mokėjimo pavedimu Nr. 196 - 97,0 tūkst. Lt specialiųjų tikslinių dotacijų likutį iš 2006 metų;

- 2008 m. vasario 5 d. ir 2008 m. gegužės 8 d. mokėjimo pavedimais Nr. 196 ir 561 – 242,1 tūkst. Lt kitoms švietimo reikmėms neteisėtai perskirstytas mokinio krepšelio lėšas.

IŠVADOS:

1. Įsigaliojusi ydinga praktika Administracijos direktoriaus rezervo lėšas skirstyti Savivaldybės biudžetinėms įstaigoms, religinėms bendruomenėms ir nevyriausybiniams organizacijoms kultūriniais, sporto renginiams ar kitoms veiklos sritims remti. Tvirtinant savivaldybės biudžetą yra skiriamos lėšos religinių bendruomenių, nevyriausybinių organizacijų projektams finansuoti (5 programa „Bendruomenės iniciatyvų skatinimas“), todėl

¹⁷ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 32 straipsnio 3 dalis.

jų projektai ir turėtų būti finansuojami iš šios programos lėšų, o biudžetinėms įstaigoms Savivaldybės biudžeto asignavimai turi būti skiriami tvirtinant (tikslinant) Savivaldybės biudžetą.

2. Joniškėlio miesto seniūnija savivaldybės biudžeto asignavimus 2008 metais naudojo neracionaliai, dalis lėšų buvo panaudota neteisėtai.

3. Dalis asignavimų valdytojų parengė ir Finansų skyriui pateikė netiksliai ir kurias metinės atskaitomybės formas.

4. Narteikių mokykla-darželis „Linelis“, nesilaikydama nustatytų terminų, į Savivaldybės biudžetą grąžino 2008 metais nepanaudotus asignavimus, nors juos pirmiausia turėjo nukreipti metų pabaigai likusių skolų dengimui.

REKOMENDACIJA:

Sugriežtinti biudžetinėms įstaigoms skirtų asignavimų panaudojimo kontrolę, priimant jų teikiamas Biudžeto programų sąmatų įvykdymo ataskaitas.

IX. SKOLA IR SKOLINIAI ĮSIPAREIGOJIMAI

Savivaldybės, laikydamosi Seimo patvirtintų skolinimosi limitų¹⁸, Vyriausybės nustatyta tvarka gali imti ilgalaikes vidaus arba užsienio paskolas (kurių trukmė ilgesnė kaip vieneri metai ir grąžinimo terminas ne tais pačiais biudžetiniais metais) arba teikti garantijas dėl paskolų, naudojamų tik investicijų projektams finansuoti. Biudžeto asignavimų valdytojai ir jiems pavaldžios biudžetinės įstaigos savo vardu negali skolintis lėšų, prisiimti jokių skolinių įsipareigojimų¹⁹.

Savivaldybė, turėdama savivaldybės kontrolieriaus išvadą, tarybos sprendimu gali imti ilgalaikes paskolas iš vidaus ir užsienio kreditorių investicijų projektams finansuoti, nesunaudojamiems kilnojamiems ir nekilnojamiems daiktams įsigyti, skoloms padengti. Savivaldybės biudžeto asignavimų valdytojai ir jiems pavaldžios biudžetinės įstaigos savo vardu negali skolintis lėšų, prisiimti jokių skolinių įsipareigojimų, išskyrus Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytas maksimalias lėšų sumas, kurioms einamaisiais biudžetiniais metais asignavimų valdytojai turi teisę prisiimti įsipareigojimus, sudarydami sutartis dėl projektų, remiamų iš Europos Sąjungos finansinės paramos ir bendrojo finansavimo lėšų įgyvendinimo²⁰.

¹⁸ Lietuvos Respublikos 2008 metų valstybės ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo (2007–12–06 Nr. X-1353) 12 straipsnis.

¹⁹ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo (2003–12–23 Nr. IX-1946 redakcija) 10 straipsnio 1 dalies 1 punktą ir 3 dalis.

²⁰ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. kovo 26 d. nutarimu Nr. 345 patvirtintų Savivaldybių skolinimosi taisyklių (su vėlesniais pakeitimais ir papildymais) 3, 3.1 ir 13 punktai.

11 lentelė. Savivaldybės skolinimosi rodiklių lygis 2008 m. gruodžio 31 d. (tūkst. Lt)

Eil. Nr.	Lietuvos Respublikos 2008 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 12 straipsnio 1 dalies nuostatos	Įstatymu nustatytas rodiklis savivaldybėje 2008-12-31 negali viršyti	Faktiškas savivaldybės skolinimosi rodiklių lygis 2008-12-31	
			tūkst. Lt	%
1.	Savivaldybės skola negali viršyti 35 procentų patvirtintų tų metų savivaldybės biudžeto pajamų (neįskaitant iš valstybės biudžeto savivaldybei skiriamų specialiųjų tikslinių dotacijų ir valstybės biudžetui grąžinamų bendrosios dotacijos kompensacijų)	13132,8	8985,7	23,9
2.	Metinio savivaldybės grynojo skolinimosi suma negali viršyti 20 procentų , iš jų metinio trumpalaikio skolinimosi suma – 10 procentų patvirtintų tų metų savivaldybės biudžeto pajamų (neįskaitant iš valstybės biudžeto savivaldybei skiriamų specialiųjų tikslinių dotacijų ir valstybės biudžetui grąžinamų bendrosios dotacijos kompensacijų)	7504,5	3361,0	8,96
3.	Grąžintina tais kalendoriniais metais savivaldybės paskolų ir palūkanų bei su paskolų ėmimu susijusių įmokų suma negali viršyti 20 procentų patvirtintų tų metų savivaldybės biudžeto pajamų (neįskaitant iš valstybės biudžeto savivaldybei skiriamų specialiųjų tikslinių dotacijų ir valstybės biudžetui grąžinamų bendrosios dotacijos kompensacijų)	7504,48	1016,1 tame skaičiuje 533,3 palūkanos	2,7

Pastaba: Pasvalio rajono savivaldybės patvirtintos (patikslintos) 2008-12-31 biudžeto pajamos – 79554 tūkst. Lt, iš jų pagal Lietuvos Respublikos 2008 metų valstybės ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymą savivaldybei skirta specialioji tikslinė dotacija - 37531,6 tūkst. Lt ir grąžinama bendrosios dotacijos kompensacija – 4500 tūkst. Lt.

Šaltinis- Savivaldybės metinių ataskaitų forma Nr.3 –sav. – metinė ir forma Nr. 1- sav. – metinė duomenys.

Per 2008 metus gauta 3361 tūkst. Lt ilgalaikių paskolų investicijų projektams finansuoti:

1. Remiantis Pasvalio rajono savivaldybės tarybos 2007 m. rugsėjo 26 d. sprendimu Nr. T1-15, gavus Pasvalio rajono savivaldybės kontrolieriaus 2007 m. rugsėjo 12 d. išvadą Nr. AI-13, Savivaldybė 2007 m. spalio 16 d. sudarė kreditavimo sutartį su SEB Vilniaus banku 3 mln. Lt. 2008 metais gauta 1364,6 tūkst. Lt.

2. Remiantis Pasvalio rajono savivaldybės tarybos 2008 m. balandžio 30 d. sprendimu Nr. T1-92, gavus Pasvalio rajono savivaldybės kontrolieriaus 2008 m. balandžio 23 d. išvadą Nr. AI-11, Savivaldybė 2008 m. birželio 3 d. su AB DnB NORD banku pasirašė kreditavimo sutartį iki 2018 m. gegužės 31 d. 2 mln. Lt sumai. 2008 metais gauta 1996,3 tūkst. Lt paskolos.

12 lentelė. 2008 metais gautų paskolų panaudojimas*(tūkst. Lt)*

Eil. Nr.	Išlaidų objektas	AB Dnb Nord banko paskola	SEB Vilniaus banko paskola	Viso
	Viso	1996,3	1364,6	3360,9
1.	Tetervinų kaimo geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymas	1107,1	298,7	1405,8
2.	Joniškėlio miesto susisiekimo sistemos rekonstrukcija	783,2	222,1	1005,3
3.	Kamatėlės sausinimo sistemos ir jos statinių statyba	106,0	65,9	171,9
4.	Kalno kaimo geriamojo vandens tiekimas ir nuotekų tvarkymas		390,7	390,7
5.	Pasvalio rajono savivaldybės bendrojo plano rengimas		19,9	19,9
6.	Pasvalio Svalios mokyklos rekonstrukcija		251,4	251,4
7.	Dienos centro Pasvalyje įkūrimas		115,9	115,9

Per metus ilgalaikių paskolų likutis išaugo 2878,2 tūkst. Lt ir 2009 m. sausio 1 d. sudarė 8985,7 tūkst.

13 lentelė. Pasvalio rajono savivaldybės gautų paskolų 2008 metais pokyčiai*(tūkst. Lt)*

Paskolos rūšis	Negrąžintų paskolų likutis 2008 metų pradžioje	2008 metais gauta paskola	2008 metais grąžinta paskola	Negrąžintų paskolų likutis 2008 metų pabaigoje
Savivaldybės vardu gautos vidaus paskolos	6107,5	3361	482,8	8985,7

Šaltinis – Savivaldybės metinės ataskaitos forma Nr. 3-sa. – metinė duomenys.

Ilgalaikių paskolų likutį 2008 m. gruodžio 31 d. 8985,7 tūkst. Lt sudarė:

1. **256,1 tūkst. Lt** - pagal 2003 m. liepos 18 d. kreditavimo sutartį sudarytą su Swedbank banku 500 tūkst. Lt sumai. Paskola panaudota rajono mokyklų renovacijai langų keitimui.
2. **345,4 tūkst. Lt** - pagal 2004 m. liepos 30 d. kreditavimo sutartį su Swedbank banku 500 tūkst. Lt sumai. Paskola panaudota Pasvalio Lėvens mokyklos renovacijai.
3. **368,4 tūkst. Lt** - pagal 2005 m. rugpjūčio 17 d. kreditavimo sutartį su Swedbank banku 500 tūkst. Lt. Paskola panaudota rajono mokyklų renovacijai langų keitimui
4. **737,6 tūkst. Lt** - pagal 2005 m. rugpjūčio 29 d. kreditavimo sutartį su Nordea banku 1000 tūkst. Lt sumai. Paskola panaudota rajono mokyklų renovacijai langų keitimui, Islikio kaimo sausinimo sistemos statybai, Vilkiškių kaimo lietaus kanalizacijos įrengimui, savarankiškų gyvenamųjų namų pagyvenusiems ir neįgaliems rekonstrukcijai, Joniškėlio Gabrielės Petkevičaitės-Bitės vidurinės mokyklos rekonstrukcijai.
5. **2284,7 tūkst. Lt** - pagal 2006 m. rugsėjo 27 d. kreditavimo sutartį su SEB Vilniaus banku 2500 tūkst. Lt sumai. Paskola panaudota Joniškėlio Gabrielės Petkevičaitės-Bitės vidurinės mokyklos rekonstrukcijai, Raubonių kaimo sausinimo sistemos statybai, rajono mokyklų renovacijai langų keitimui, dienos užimtumo centro Pasvalyje įkūrimui, Ličiūnų ir Krinčino gyvenviečių bendro naudojimo sausinimo sistemos statybai, savarankiškų gyvenamųjų namų pagyvenusiems ir

neįgaliesiems rekonstrukcijai, Tetervinų kaimo geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymui, Joniškėlio miesto susisiekimo sistemos rekonstrukcijai, Kalno kaimo geriamojo vandens tiekimui ir nuotekų tvarkymui, Pasvalio rajono bendrojo plano rengimui, pedagoginės psichologinės tarnybos rekonstrukcijai, Vaškų vidurinės mokyklos rekonstrukcijai.

6. **2997,0 tūkst. Lt** - pagal 2007 m. spalio 16 d. kreditavimo sutartį sudarytą su SEB Vilniaus banku 3000 tūkst. Lt. Paskola panaudota Vaškų vidurinės mokyklos rekonstrukcijai, Pasvalio PASPC vykdomo projekto finansavimui, Kalno kaimo geriamojo vandens tiekimas ir nuotekų valymo rekonstrukcijai, Kamatėlės sausinimo sistemos ir jos statinių statybai, Pasvalio rajono savivaldybės bendrojo plano rengimui, Pasvalio Svalios pagrindinės mokyklos rekonstrukcijai, dienos užimtumo centrui Pasvalyje įkūrimui, Joniškėlio miesto susisiekimo sistemos rekonstrukcijai ir Tetervinų kaimo geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo rekonstrukcijai.

7. **1996,3 tūkst. Lt** - pagal 2008 m. birželio 3 d. su AB DnB NORD banku sudarytą kreditavimo sutartį 2000 tūkst. Lt. Paskola panaudota Tetervinų kaimo geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo rekonstrukcijai, Joniškėlio miesto susisiekimo sistemos rekonstrukcijai ir Kamatėlės sausinimo sistemos ir jos statinių statybai

2008 metais sutartyse numatytais terminais grąžinta **482,8 tūkst. Lt** paskolų ir sumokėta **507,6 tūkst. Lt** palūkanų.

Savivaldybės biudžeto asignavimų valdytojai privalo laikytis Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 10 straipsnio 3 dalies nuostatų, kuri nurodo, kad biudžeto asignavimų valdytojai savo vardu negali skolintis lėšų, priiimti jokių skolinių, taip pat ir lizingo (finansinės nuomos) įsipareigojimų, tačiau praktika rodo, kad Pasvalio rajono savivaldybėje šios nuostatos nesilaikoma.

2008 m. kovo 26 d. Pasvalio rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T1-46, gavus Pasvalio rajono savivaldybės kontrolieriaus 2008 m. kovo 12 d. išvadą Nr. AI-8, Savivaldybės administracijai leista lizingo būdu pirkti tris lengvuosius automobilius, neviršijant 60 tūkst. Lt sumos. To paties sprendimo 4 punktu Joniškėlio miesto, Pasvalio apylinkių ir Vaškų seniūnijų seniūnai įpareigoti pasirašyti sutartis su lizingo bendrove.

Seniūnai 2008 pasirašė dvišales sutartis dėl automobilių pirkimo-pardavimo, pusę automobilio vertės įsipareigojant sumokėti kitų t.y. 2009 metų biudžeto sąskaita.

Vadovaujantis Civilinio kodekso 6.567 straipsnio nuostatomis, pagal lizingo sutartį viena šalis (lizingo davėjas) įsipareigoja įgyti nuosavybės teise iš trečiojo asmens kitos šalies (lizingo gavėjo) nurodytą daiktą ir perduoti jį lizingo gavėjui valdyti ir naudoti verslo tikslais už užmokestį su sąlyga, kad sumokėjus visą lizingo sutartyje numatytą kainą daiktas pereis lizingo gavėjui nuosavybės teise.

Pastebėjimas. Seniūnijų sudarytos sutartys neatitinka lizingo sutarčiai keliamų reikalavimų.

IŠVADOS:

1. Pasvalio rajono savivaldybės Savivaldybių skolinimosi įsipareigojimų ir suteiktų garantijų bei paskolų 2009 m. sausio 1 d. ataskaitos (forma Nr. 3-sav.-metinė) duomenys atitinka Savivaldybės faktinius skolinių įsipareigojimų duomenis.

2. Pasvalio rajono savivaldybės vidaus paskola ir suteiktos garantijos 2009 m. sausio 1 d. neviršija Seimo patvirtintų 2008 metams savivaldybėms skolinimosi limitų.

3. Nesilaikant Biudžeto sandaros įstatymo ir Pasvalio rajono savivaldybės vardu sudaromų sutarčių bei susitarimų sudarymo ir pasirašymo tvarkos²¹ 7 punkto reikalavimų, Savivaldybės taryba įgaliojo seniūnus pasirašyti sutartis su lizingo bendrove. Seniūnai pasirašė dvišales (ne lizingo) automobilių įsigijimo sutartis, neturėdami Savivaldybės tarybos įgaliojimo ir pritarimo.

REKOMENDACIJOS:

1. Prisiimant skolinius įsipareigojimus ir pasirašant sutartis vadovautis įstatymais ir kitais teisės aktais.

2. Nustatyti papildomas vidaus kontrolės procedūras savivaldybės tarybos sprendimų, susijusių su skolinių įsipareigojimų prisiėmimu, įgyvendinimo kontrolei.

X. DEBETINIS IR KREDITINIS ĮSISKOLINIMAS

Debetinis įsiskolinimas 2009 m. sausio 1 d. buvo **835,2 tūkst. Lt**, iš jo biudžeto lėšų 250,1 tūkst. Lt.

Kreditinis įsiskolinimas 2009 m. sausio 1 d. buvo **13521,7 tūkst. Lt**, iš jo biudžeto lėšų - 1684,3 tūkst. Lt, savivaldybės negrąžintų paskolų 8985,7 tūkst. Lt.

14 lentelė. Biudžeto lėšų kreditinio įsiskolinimo struktūra

Eil. Nr.	Išlaidų pavadinimas	Kreditinio įsiskolinimo likutis metų pabaigoje	
		tūkst. Lt	procentas
	Iš viso	1684,30	100
1.	Darbo užmokestis	87,3	5,2
2.	Socialinio draudimo įmokos	238,5	14,2
3.	Prekių ir paslaugų naudojimas	933	55,4
4.	Socialinės išmokos (pašalpos)	225	13,4
5.	Kitos išlaidos	0,9	0,05
6.	Materialiojo ir nematerialiojo turto įsigijimo išlaidos	199,6	11,8

Šaltinis- Savivaldybės metinių ataskaitų forma Nr.6 – metinė duomenys.

Biudžeto lėšų kreditinį įsiskolinimą sudarė:

1. Darbo užmokesčio įsiskolinimas – **87,3 tūkst. Lt arba 5,2 procento** biudžeto lėšų kreditinio įsiskolinimo.

Pasvalio rajono priešgaisrinė tarnyba 2008 m. gruodžio 31 d. turėjo 61,8 tūkst. Lt darbo užmokesčio įsiskolinimą, Muzikos mokykla - 25,3 tūkst. Lt ir 0,2 tūkst. Lt, Petro Vileišio gimnazija.

2. Socialinio draudimo įmokų įsiskolinimas - **238,5 tūkst. Lt arba 14,2 procento** biudžeto lėšų kreditinio įsiskolinimo.

Didžiausią socialinio draudimo įmokų įsiskolinimą turėjo P. Vileišio gimnazija, Joniškėlio Gabrielės Petkevičaitės-Bitės vidurinė mokykla, Priešgaisrinė tarnyba, Pasvalio lopšelis-darželis „Eglutė“, Muzikos mokykla. Detalus duomenys apie įsiskolinimą pateikti 5 lentelėje.

15 lentelė. Socialinio draudimo įmokų įsiskolinimas

Eil. Nr.	Įstaigos pavadinimas	Socialinio draudimo įmokų įsiskolinimas	
		tūkst. Lt	procentais
	Viso:	238,5	100
1.	Pasvalio rajono savivaldybės administracijos Saločių seniūnija	0,3	0,1
2.	Priešgaisrinė tarnyba	21,6	9,1
3.	Petro Vileišio gimnazija	75,5	31,6
4.	Joniškėlio Gabrielės Petkevičaitės-Bitės vidurinė mokykla	24,1	10,1
5.	Pušaloto pagrindinė mokykla	18,9	7,9
6.	Daujėnų pagrindinė mokykla	14,8	6,2
7.	Valakėlių pagrindinė mokykla	8,2	3,4
8.	Ustukių pagrindinė mokykla	18,1	7,6
9.	Žilpamūšio pagrindinė mokykla	12,1	5,1
10.	Pasvalio darželis-mokykla „Liepaitė“,	4,9	2,1
11.	Pasvalio lopšelis-darželis „Eglutė“,	20,5	8,6
12.	Muzikos mokykla	19,5	8,2

3. Įsiskolinimas už prekes ir paslaugas - **933 tūkst. Lt arba 55,4 proc.** viso biudžeto lėšų kreditinio įsiskolinimo. Didžiausią dalį sudaro įsiskolinimas šildymui, kitų prekių įsigijimui, įsiskolinimas už elektros energiją, įsiskolinimas kitoms paslaugoms.

16 lentelė. Biudžeto lėšų kreditinis įsiskolinimas už prekes ir paslaugas 2008 m. gruodžio 31 d.

Eil. Nr.	Prekių ir paslaugų naudojimas	Įsiskolinimas už prekes ir paslaugas	
		tūkst. Lt	procentas
	Iš viso	933	100
1	Mityba	16,5	1,8
2	Šildymas	493,2	52,8
3	Elektros energija	110,1	11,8
4	Ryšių paslaugos	22	2,4
5	Transporto išlaikymas	33,3	3,6
6	Apranga ir patalynė	0,9	0,1
7	Spaudiniai	0,6	0,1
8	Kitos prekės	122,1	13,1
9	Komandiruotės	9,5	1
10	Miestų ir gyvenviečių viešasis ūkis	2,8	0,3

²¹ Pasvalio rajono savivaldybės tarybos 2005 m. sausio 11 d. sprendimas Nr. T1-160

11	Vandentiekis ir kanalizacija	10	1
12	Ilgalaikio materialiojo turto remontas	19,8	2,1
13	Kvalifikacijos kėlimas	1	0,1
14	Kitos paslaugos	91,2	9,8

Didžiausius biudžeto lėšų kreditinius įsiskolinimus už prekes ir paslaugas 2008 m. gruodžio 31 d. turėjo:

- Pasvalio sporto mokykla - **111,2 tūkst. Lt**, iš kurio 60,4 tūkst. Lt sudarė skola už šildymą, 23,8 tūkst. Lt skola už prekes ir 12,5 tūkst. Lt skola už elektros energiją.

- Petro Vileišio gimnazijos skola sudarė **88,5 tūkst. Lt**, iš kurios 49,4 tūkst. Lt sudarė skola už šildymą, po 10 tūkst. Lt skolos už prekes ir elektros energiją.

- Vaškų vidurinės mokyklos skola sudarė **78,5 tūkst. Lt**, iš kurios 69,6 tūkst. Lt skola už šildymą.

- Pasvalio rajono savivaldybės administracijos skola sudarė **71,3 tūkst. Lt**, iš kurios 45,9 tūkst. Lt įsiskolinimas už paslaugas, 9,9 tūkst. Lt skola už ryšių paslaugas, 8,4 tūkst. Lt skola už ilgalaikio materialiojo turto einamąjį remontą.

- Pasvalio rajono savivaldybės administracijos Saločių seniūnijos skola sudarė **56,9 tūkst. Lt**, iš kurios 41 tūkst. Lt skola už prekes ir 12,6 tūkst. Lt už elektros energiją.

- Pasvalio Lėvens pagrindinės mokyklos skola sudarė **53,4 tūkst. Lt**, iš kurios 52,6 tūkst. Lt skola už šildymą.

- Pasvalio lopšelio-darželio „Žilvitis“ skola sudarė **41,4 tūkst. Lt**, iš kurios 29,2 tūkst. Lt skola už šildymą.

- Joniškėlio Gabrielės Petkevičaitės-Bitės vidurinės mokyklos skola sudarė **40,8 tūkst. Lt**, iš kurios 20,8 tūkst. Lt skola už kitas paslaugas, 14,7 tūkst. Lt skola už šildymą.

- Pasvalio krašto muziejaus skola sudarė **39,6 tūkst. Lt**, iš kurios 31 tūkst. Lt sudaro skola už kitas prekes.

- Pasvalio darželio-mokyklos „Liepaitė“ skola sudarė **36,2 tūkst. Lt**, iš kurios 22,2 tūkst. Lt skola už šildymą, 8,7 tūkst. Lt už mitybą.

- Pasvalio rajono savivaldybės administracijos Krinčino seniūnijos skola sudarė **35,6 tūkst. Lt**, iš kurios 17,5 tūkst. Lt skola šildymą, ir 13,6 tūkst. Lt skola už elektros energiją.

3. Socialinių išmokų įsiskolinimas – **225 tūkst. Lt arba 13,4 procento**.

4. Įsiskolinimas už kitas išlaidas – **0,9 tūkst. Lt arba 0,05 procento** biudžeto lėšų kreditinio įsiskolinimo.

6. Ilgalaikio turto kūrimo ir įsigijimo įsiskolinimas – **199,6 tūkst. Lt arba 11,8 procento** kreditinio įsiskolinimo.

17 lentelė. Materialiojo ir nematerialiojo turto įsigijimo įsiskolinimas

Eil. Nr.	Įstaigos pavadinimas	Ilgalaikio turto kūrimo ir įsigijimo įsiskolinimas	
		tūkst. Lt	procentais
	Viso:	199,6	100
1.	Pasvalio rajono savivaldybės administracijos Pasvalio miesto seniūnija	18,1	9,1
2.	Pasvalio rajono savivaldybės administracijos Joniškėlio miesto seniūnija	28,8	14,4
3.	Pasvalio rajono savivaldybės administracijos Pasvalio apylinkių seniūnija	35	17,5
4.	Pasvalio rajono savivaldybės administracijos Vaškų seniūnija	28,7	14,4
5.	Pasvalio rajono savivaldybės administracijos Krinčino seniūnija	27,9	14,0
6.	Pasvalio rajono savivaldybės administracija	61,1	30,6

Pasvalio rajono savivaldybės administracijos Joniškėlio miesto, Pasvalio apylinkių ir Vaškų seniūnijų skolos susidarė dėl lengvųjų automobilių įsigijimo su atidėtu pusės vertės sumokėjimu. Pasvalio rajono savivaldybės administracijos Krinčino seniūnijos skola 27,9 tūkst. Lt susidarė įsigijus srutovežį 25,4 tūkst. Lt ir įvedus signalizaciją Kraštų kaimo bibliotekai už 2,5 tūkst. Lt. Pasvalio rajono savivaldybės administracijos Pasvalio miesto seniūnijos skola 18,1 tūkst. Lt susidarė dėl gatvių apšvietimo nebaigtos statybos. Pasvalio rajono savivaldybės administracijos skola 61,1 tūkst. Lt susidarė dėl Vaškų kultūros namų rekonstrukcijos nebaigtos statybos.

Kreditinis įsiskolinimas 2009 m. sausio 1 d. ilgesnis kaip 45 dienos – **129 tūkst. Lt**. Jį sudarė:

- **63,9 tūkst. Lt** įsiskolinimas už šildymą. Petro Vileišio gimnazijos - 1,8 tūkst. Lt, Vaškų vidurinės mokyklos – 37,5 tūkst. Lt, Daujėnų pagrindinės mokyklos – 12,6 tūkst. Lt, Ustukių pagrindinės mokyklos – 12 tūkst. Lt;

- **8,4 tūkst. Lt** Pasvalio rajono savivaldybės administracijos įsiskolinimas už ilgalaikio materialiojo turto einamąjį remontą.

- **56,7 tūkst. Lt** įsiskolinimas dėl materialiojo ir nematerialiojo turto įsigijimo. Pasvalio rajono savivaldybės administracijos Joniškėlio miesto seniūnijos 28,8 tūkst. Lt įsiskolinimas už įsigytą lengvąjį automobilį, Pasvalio rajono savivaldybės administracijos Krinčino seniūnijos 27,9 tūkst. Lt už įsigytą srutovežį ir signalizaciją Kraštų kaimo bibliotekoje.

Vadovaujantis Kreditorinio ir debitorinio įsiskolinimo apskaitos taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos finansų ministro 2004 m. lapkričio 15 d. įsakymu Nr. K-367, 6 punkto nuostatomis ketvirčių ir metų atskaitomybės paaiškinamajame rašte įstaigos paaiškina debitorinio ir kreditorinio įsiskolinimo pagal išlaidų ekonominės klasifikacijos straipsnius, palyginti su metų pradžia, padidėjimo priežastis ir numato įsiskolinimo, mažinimo terminus, taip pat esant kreditoriniam

įsiskolinimui, ilgesniam kaip 10 ir 45 dienos, paaiškina šio įsiskolinimo susidarymo priežastis ir numato jo padengimo terminus.

Pastebėjimas. Įstaigų prie ketvirčių ar metų atskaitomybės pateiktuose paaiškinimuose nėra paaiškinta debitorinio ir kreditorinio įsiskolinimas pagal išlaidų ekonominės klasifikacijos straipsnius, palyginti su metų pradžia, nepaaiškintos padidėjimo priežastys ir nenumatyti įsiskolinimo, mažinimo terminai, taip pat esant kreditoriniam įsiskolinimui, ilgesniam kaip 10 ir 45 dienos, nepaaiškinta šio įsiskolinimo susidarymo priežastys ir nenumatyti jo padengimo terminai.

Pasvalio rajono savivaldybės administracijos Joniškėlio miesto seniūnija kreditinio įsiskolinimo ilgesnio kaip 45 dienos nurodė 28,8 tūkst. Lt įsiskolinimą už įsigytą automobilį, kurio sumokėjimo terminas iki 2009 m. kovo 31 d.

Finansinių auditų pas asignavimų valdytojus metu nustatyta atvejų, kai neteisingai registruojamos veiklos pajamos, nesuderintos ir neinventorizuotos skolos, neteisingai apskaityti ir finansinėje atskaitomybėje parodyti įsiskolinimai. Dėl to kai kurių asignavimų valdytojų Debetinio ir kreditinio įsiskolinimo 2008–12–31 ataskaitų (forma Nr. 6) duomenys nėra tikslūs.

IŠVADOS:

1. Pasvalio rajono savivaldybės Debetinio ir kreditinio įsiskolinimo 2009 m. sausio 1 d. ataskaitos (forma Nr. 6-sav.–metinė) duomenys atitinka savivaldybės pavaldžių įstaigų pateiktų ataskaitų duomenis.

2. Pasvalio rajono savivaldybės kreditinis įsiskolinimas 2009 m. sausio 1 d., palyginti su 2008 m. sausio 1 d., išaugo 4263,9 tūkst. Lt.

3. Pasvalio rajono savivaldybės debetinis įsiskolinimas 2009 m. sausio 1 d., palyginti su 2008 m. sausio 1 d., sumažėjo 1697,4 tūkst. Lt.

4. Įstaigų prie ketvirčių ar metų atskaitomybės pateiktuose paaiškinimuose nėra paaiškinta debitorinio ir kreditorinio įsiskolinimas pagal išlaidų ekonominės klasifikacijos straipsnius, palyginti su metų pradžia, nepaaiškintos padidėjimo priežastys ir nenumatyti įsiskolinimo, mažinimo terminai, taip pat esant kreditoriniam įsiskolinimui, ilgesniam kaip 10 ir 45 dienos, nepaaiškinta šio įsiskolinimo susidarymo priežastys ir nenumatyti jo padengimo terminai.

5. Pasvalio rajono savivaldybės administracijos Joniškėlio miesto seniūnija nepagrįstai parodė 28,8 tūkst. Lt ilgesnį kaip 45 dienos kreditorinį įsiskolinimą už įsigytą automobilį, kurio sumokėjimo terminas iki 2009 m. kovo 31 d.

6. Dėl kai kurių asignavimų valdytojų neteisingos pajamų, skolų apskaitos skolų suderinimo ir inventorizacijos taisyklių nesilaikymo, jų Debetinio ir kreditinio įsiskolinimo 2008–12–31 ataskaitų (forma Nr. 6) duomenys nėra tikslūs.

REKOMENDACIJOS:

1. Ieškoti būdų Savivaldybės biudžeto asignavimų valdytojų debetinių ir kreditinių skolų mažinimui. Imtis realių veiksmų debetinių skolų išieškojimui.

2. Reikalauti, kad įstaigos prie ketvirčių ar metų atskaitomybės pateiktuose paaiškinimuose paaiškintų debetinių ir kreditinių įsiskolinimą pagal išlaidų ekonominės klasifikacijos straipsnius, palygintų su metų pradžia, paaiškintų padidėjimo priežastis ir numatytų įsiskolinimo mažinimo terminus. Esant kreditiniam įsiskolinimui, ilgesniam kaip 10 ir 45 dienos, paaiškinti šio įsiskolinimo susidarymo priežastis ir numatyti jo padengimo terminus.

XI. MOKINIO KREPŠELIO LĖŠOS

Iš mokymui patvirtintų asignavimų tarpusavyje suderintas sumas perveda atitinkamos savivaldybės viena kitai – kai mokiniai pereina iš vienos savivaldybės finansuojamos mokyklos į kitos savivaldybės finansuojamą mokyklą, per mėnesį, bet ne vėliau kaip iki liepos 1 dienos (vienų mokslo metų pabaiga) ir ne vėliau kaip iki gruodžio 1 dienos (kiti mokslo metai)²².

Pastebėjimas. Švietimo ir sporto skyriaus pateiktais duomenimis²³, 2008 metais iš Pasvalio išvyko 65 mokiniai, o atvyko - 31. Tačiau šie duomenys nėra tikslūs, kadangi pagal skolų suderinimo aktus atskirų rajonų savivaldybių pateikti ir suderinti duomenys skiriasi.

Pvz. Pagal 2008 m. rugsėjo 25 d. Mokinio krepšelio lėšų judėjimo tarpusavio suderinimo ir atsiskaitymo aktą, pasirašytą Biržų rajono savivaldybės Biudžeto skyriaus vyresniosios specialistės N. Samulionienės ir Pasvalio rajono savivaldybės Finansų skyriaus vedėjos D. Petrėnienės, į Pasvalį atvyko 10 mokinių, o išvyko – 7. Švietimo ir sporto skyriaus duomenimis – į Pasvalį atvyko 10 mokinių, o išvyko – 3.

Su kitų rajonų savivaldybėmis suderinta tik dalis įsiskolinimų, t.y. tik dėl vienuolikos atvykusių ir dešimties išvykusių mokinių. Mokinių migracijos duomenys nesuderinti su Vilniaus, Kauno, Šiaulių, Panevėžio miestų, Švenčionėlių, Kėdainių, Radviliškio, Alytaus, Panevėžio, Rokiškio, Joniškio, Klaipėdos, Pakruojo, Kretingos, Raseinių, Kupiškio rajonų savivaldybėmis. Įsiskolinimai, kai mokiniai pereina iš vienos savivaldybės finansuojamos mokyklos į kitos savivaldybės finansuojamą mokyklą, Savivaldybės administracijos Finansų skyriuje neapskaitomi.

²² Lietuvos Respublikos 2008 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 4 straipsnio 3 dalis (Žin. 2007, Nr. 112-5356)

²³ Pasvalio rajono savivaldybės administracijos Švietimo ir sporto skyriaus 2009 m. kovo 19 d. raštas Nr. SR.21.16-ŠS-72

Pastebėjimas. Dėl aukščiau paminėtų priežasčių negalime pasisakyti dėl Savivaldybės biudžeto finansinių įsipareigojimų kitiems rajonams ir kitų rajonų finansinių įsipareigojimų Savivaldybės biudžetui.

2008 metais iš kitų savivaldybių Pasvalio rajono savivaldybei pervesta 1,0 tūkst. Lt (Anykščių rajono savivaldybė), o Pasvalio rajono savivaldybė kitoms savivaldybėms (Varėnos, Marijampolės ir Jurbarko rajonų savivaldybėms) pervedė 2,7 tūkst. Lt.

IŠVADA:

Savivaldybėje mokinio krepšelio lėšų įsiskolinimai, susidarantys mokiniams pereinant iš vienos savivaldybės finansuojamos mokyklos į kitos savivaldybės finansuojamą mokyklą, nesuderinti, todėl negalime pasisakyti dėl savivaldybių finansinių įsipareigojimų.

REKOMENDACIJA:

Mokiniams migruojant iš vienos savivaldybės finansuojamos mokyklos į kitos savivaldybės finansuojamą mokyklą įstatymų nustatyta tvarka suderinti finansinius įsipareigojimus.

XII. SAVIVALDYBĖS TARYBAI TEIKIAMA TVIRTINTI 2008 METŲ SAVIVALDYBĖS BIUDŽETO ĮVYKDYMO ATASKAITA

Biudžeto sandaros įstatymo 36 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad Savivaldybės biudžeto įvykdymo ataskaitą tvirtina Savivaldybės taryba pagal rodiklius, nurodytus šio įstatymo 26 straipsnio 4 dalyje:

1. bendra pajamų suma ir jų paskirstymas pagal pajamų rūšis;
2. bendra asignavimų suma ir jų paskirstymas biudžetinėms įstaigoms ar savivaldybių administracijos padaliniais programoms vykdyti. Asignavimai skiriami išlaidoms, iš jų – darbo užmokesčiui ir turtui įsigyti.

Finansų skyriaus Savivaldybės tarybai teikiamą tvirtinti 2008 metų Savivaldybės biudžeto įvykdymo ataskaitą sudaro du dokumentai: Pasvalio rajono savivaldybės biudžeto įvykdymo 2009 m. sausio 1 d. ataskaita ir Pasvalio rajono savivaldybės 2008 metų išlaidos pagal asignavimų valdytojus.

Teikiama Savivaldybės tarybai tvirtinti 2008 metų Savivaldybės biudžeto įvykdymo ataskaita atspindi visus Biudžeto sandaros įstatymo 26 straipsnio 4 dalyje nurodytus rodiklius ir atitinka asignavimų valdytojų pateiktą Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo ataskaitų duomenis. Pasvalio rajono savivaldybės 2008 metų išlaidų pagal asignavimų valdytojus ataskaitoje nurodyti ne tik tie asignavimų valdytojai, kuriems asignavimai buvo skirti Savivaldybės tarybos iš Savivaldybės

biudžeto, bet ir tie, kuriems biudžeto lėšos buvo perduotos iš Savivaldybės administracijos direktoriaus rezervo.

XIII. BAIGIAMOJI DALIS

Pažymime, kad audito metu buvo geranoriškai reaguojama į pareikštas pastabas ir pasiūlymus. Dėkojame už malonų bendradarbiavimą. Tikimės, kad mūsų pastebėjimai Jums bus naudingi. Informacijos apie rekomendacijų įgyvendinimą lauksime iki 2009 m. rugsėjo 1 d.

Savivaldybės kontrolierė

Rima Juodokienė

Kontrolės ir audito tarnybos
vyriausioji specialistė

Ilma Paliukėnaitė